

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠT. (NO.) 607.

CHICAGO, ILL., dne 1. maja (May 1) 1919.

LETO (VOL.) XIV.

Upravništvo (Office) 3539 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone, Lawndale 2407

PRAZNIK DELAVSTVA.

Prav trideset let je minilo, odkar je socialistična internacionala na svojem spomina vrednem kongresu v Parizu ustanovila prvi majnik kot svetovni praznik delavstva. In vseh teh trideset let je zavedno delavstvo po najrazličnejših krajih sveta praznovalo ta dan; od leta do leta so se množile trume, ki so prvega maja zapuščale tovarne in jame ter pod vihrajočimi banderi manifestirale solidarnost zdramljenega socialističnega proletariata.

A kako je danes, ko se ponavlja prvi maj po treh desetletjih, bolj bogatih svetovno pomembnih dogodkov kakor celo stoletje? Kako je danes, ko je več kot štiri letna vojna povzročila večje prevrate kakor propad rimskega cesarstva, selitev narodov in vse križarske vojne skupaj? Kaj pomeni danes prvi maj in kako je z vsem, čemur je bilo njegovo praznovanje namenjeno?

Prvi maj je bil praznik Internacionale. Od vseh strani se oglašajo v teh dneh krokarji in hripavi glasovi hrešče, da ni Internacionale več. Mrtva je in pokopana — pravijo — in nikdar več ne doživi vstajenja. Bila je hiša iz kart in sesula se je ko je zavel prvi močnejši veter.

Zloveščim pevcem se pa pridružujejo nekdanji navdušeni preroki Internacionale in pritrujejo, da je umrla in da ni Lazarjevega čudeža zanjo.

Poskušajmo pomiriti svoje strasti in pogledimo mirno, kaj se godi. Vojna, ki se ni usmiliła mogočnih cesarstev, ki je izkopala deset milijonov svežih grobov, ki je stare, ponosne prestole povalila v prah in posegla s svojo neusmiljeno roko v vse razmere človeštva, se je enakomerno brezobzirnostjo doteknila tudi Internacionale in velike razpoke so nastale v njej.

Ali pa je res mrtva in na njenem grobu skala, ki je ne odvali noben angelj? Ali je zveza delavstva vseh narodov pregnana v kraljestvo sanj, kjer ni resničnega življenja?

K vragu s krokarji, pa nov pogun v srca! Z neba ni izginilo solnce in če leži danes megla po dolinah, ne pomeni to, da ne bo nikdar več jasnega dneva. Internacionala, ki preživlja krizo z vsem svetom vred, ni tako slabotna bilka, da bi jo zlomil vsak veter ali pa da ne bi pognala vsaj iz korenin, če ji je že prehud vihar položil veje.

Internacionala je bolna. Nesmiselno bi bilo tajiti nedvomno resnico. Toda vsi, ki ji pojo posmrtnico, se bodo osmešili, ker vstane močna in čila z bolniške postelje, preden bo njih neumna pesem končana. Internacionala ne more umreti, kakor ne more izginiti življenje z zemeljskega planeta, dokler so pogoji za življenje na njem.

Vsi mrkogledi opazujejo, kako se socialistične vrste krušijo in cepijo. Isto kakor da so jih bogovi udarili s slepoto, prezirajo nasprotno, mnogo važnejšo resnico, da je vojna s svojimi učinki in s svojimi temeljitimi nauki po vsem svetu pomnožila socialistične bataljone in razorala ledino za socializem celo v deželah, kjer bi bila v normalnih časih njiva še za nedogledno dobo ostala nerodovitna. V državah, ki so bile do vojne po vsem svetu znane kot trdnjava nazadnjaštva, se vrše do temelja segajoči preobrati; delavske skupine, katerih mišljenje se je gibalo le v krogu najtesnejšega, kratkovidnega egoizma, imajo revolucijo v glavah; socialna vprašanja so na dnevnem redu, kakor še nikdar ne in strastne debate o taktiki, o metodah, o načinu organizacije in o bojnih sredstvih, kolikokoli so včasih srdite in celo fanatične, dokazujejo vendar, da gine stari indiferentizem, ki je ustvarjal najmogočnejše zapreke na poti do delavske emancipacije.

Nasprotja v socialističnih vrstah so živa: Ali to ni tako nova prikazen, kakor so jere-mijade pesimistov. Med socialisti je mnogo glav, in natura, ki producira povsod raznovrstnosti, tudi teh glav ni ustvarila po enem samem modelu. Preden je nastopil Marx, so bila vehementna nasprotja med tistimi, ki so se bavili s socialnimi problemimi, izza njega niso izginili idejni boji in tudi v dobi, v katero verujemo, v dobi, ko bo socializem uresničen na zemeljski obli, se jih ne bo zmanjkalo.

Najtrdovratnejši pa so taki boji vedno v periodah, kadar prihaja kakšno gibanje iz teorije v prakso. Ko je bilo delavstvu po Evropi treba ustvariti prve uspešne organizacije in usposobiti za najnujnejše boje, so po ondotnih deželah bruhala najbesnejša nasprotja med "radikalnimi" in "zmernimi"; iz vseh teh debat in preprirov in spopadov je pa prišla izjasnitev, ki je

omogočila organizacijo in povedla delavstvo do krasnih uspehov.

Treba se je spomniti, kakšen je bil delavski položaj pred tridesetimi leti, in bilanca vseh bojov v tej razmeroma kratki dobi mora razpršiti ves črni pesimizem. Vsi, ki nam je socializem življenski nazor in ki smo prepričani, da povzroči regeneracijo človeštvo, bi najrajši videli, da bi se že letošnji prvi maj praznoval z vesoljno zmago socializma. Toda prav socializem je vedno strogo ločil željo od stvarnosti. Kakor potrebuje vsak organizem določeno dobo za svoj razvoj, se morejo tudi veliki socialni procesi izvršiti le v evoluciji, ki zahteva svoj čas. Lahko se v ugodnih razmerah pospeši, ali nobena nujna faza se ne more preskočiti.

Če vzamemo to v poštev, kakor je potrebno, moramo vendar priznati, da je bil napredek delavstva od pariškega kongresa do danes ogromen. Ko je bil prvi majnik izbran za delavski praznik, je bila najvažnejša zahteva, za katero naj bi delavstvo demonstriralo ta dan, osemurni delavnik. In za tiste čase je bila ta naravnost revolucionarna zahteva, kajti delovna doba v industriji, v prometu, v poljedelstvu, v malih obrtih je bila tako dolga, da se zdi danes kar nezaslišana. Delavnik se je računal od teme do teme. Bila je še noč, ko so se delavci spravljali na delo, in bilo je zopet noč, ko so prihajali domov. V Ljubljani na primer ni nihče videl delavca po dnevu izvan delavnice. Da ni strojevodja po 72 ur prišel z lokomotive, je bilo v Avstriji nekaj vsakdanjega. Pri malih mojstrih so bile razmere še slabše, kakor v tovarnah, in v poljedelstvu se je živini bolje godilo kakor delavcu.

Upor delodajalcev proti osemurnemu delavniku je bil solidaren in besen. Zahtevati osemurnen delavnik je pomenilo toliko kolikor pridigati revolucijo.

Primeren temu je bil ves delavski položaj. Ne le v slovenskih deželah, ampak tudi v industrijalnejših krajih je bil goldinar nezaslišana plača. V idrijskem državnem rudniku so še pred dobrimi dvajsetimi leti plačilni listki izkazovali po 28, 22, 18, 14 goldinarjev in nekoliko koruze za ves mesec. Delavnice so bile podobne suženjskim luknjam; predpostavljeni so postopali z delavci kakor s sužnji; politično je bil delavec sploh brezpraven.

Mi smo še pri cilju. Ali izpremembra delavskega položaja je velikanska, in dosegla se je le s trdim, sistematičnim bojem. Še je delavstvo iskoriščano in zatirano, ali delavec ni več suženj, ker se je s pomočjo organizacije povzpел na višje stališče.

Delavstvo ne more biti zadovoljno, ali še veliko manje povoda ima za obup. Dosedanji uspehi so mu jamstvo, da lahko doseže se mnogo več, vse, po čemer po pravici hrepeni, če utrdi in pomnoži moč, ki si jo je doslej ustvarilo in porabi dosedanje uspehe kot sredstva za novi boj.

To pa privede proletariat prejalislej do tiste vzajemnosti, ki dobiva svoj izraz v Internacionalni in ki je neizogiben pogoj za njegovo končno zmago. Sedanji boji označujejo dobo prehoda, dobo kipenja in vrenja, tej pa mora slediti izjasnitev. Tedaj bo stala Internacionalna impazantno silna, sposobna, da izvrši svojo zadnjo nalogo in človeštvo se zdani majnik odrešenja in nove, srečnejše dobe.

Ko je kriza akutna.

Italijansko-jugoslovansko vprašanje je stopilo v najakutnejši štadij in je postalo kamen preizkušnje za vso mirovno konferenco, kardinalna točka vsega mirovnega dela. Vsi problemi so se navidezno koncentrirali okrog Reke in italijanskim diplomatom se mora priznati spretnost, s katero so pravzaprav majhno vprašanje tako napihnilo, da izgleda kakor glavna stvar in noriva veliko važnejše reči na stran ter jih odteguje splošni pozornosti.

Reka je za Jugoslovane važna, toda najvažnejša ni. Še veliko manjšo važnost ima za Italijo, če se ne trga zanjo le zato, da bi dobila oporišče za poznejše nadaljnje prodiranje na Balkanu. Reka ni nikakršno svetovno mesto. Ničesar ni v njej tako pomembnega, da bi se smela usoda celih narodov zaradi nje postavljati na kocko. Le zaradi svojega pristanišča šteje nekaj.

S tega stališča je Italija ne potrebuje. S tega stališča sploh ne potrebuje nobenih luk na vhodni obali Jadranskega morja, ker jih ima na lastni zemlji dovolj in ker ne bo pač nikdar mogla speljati italijanske trgovine na balkansko obrežje. Zaledje vzhodne obale ni italijansko; odtod torej ne more prihajati nikakršen italijanski eksport. Vse, kar more Italija citirati sebi v prid glede na Reko, je to, da živi tam nekoliko tisoč Italijanov; na to se pa lahko odgovarja, da živi v samem Trstu več Slovencev, kot ima Reka sploh prebivalcev.

Izgleda torej, kakor da bi bila italijanska zahteva, kar se tiče Reke, gola kaprica, zlasti če je res, da je Italiji zagotovljen Trst, Pulj in vsa istrska obal.

Za Jugoslovane je stvar popolnoma drugačna, posebno v slučaju, če je zadnja predpostavka resnična. Tedaj bi bila Reka še edina za Jugoslovane porabna luka, kajti pristanišča v Dalmaciji so vrašanja daljnje bodočnosti. Šibenik in Spljet so primerni kraji, toda vreden nastanejo tam porabne luke, bo treba vanje pometati težke milijone. Razun tega je Dalmacija vsled geografske konfiguracije težko pristopna in da se izvedejo železniške zveze z njenim zaledjem, bo treba mnogo mnogo dela in denarja.

Ali italijanska kaprica je le krinka. S svojo taktiko sta Orlando in Sonnino dosegla, da govori ves svet o Reki, nihče pa ne vprašuje, kaj je z obsežnimi čisto slovenskimi in hrvaškimi

kraji, ki jih je Italija z londonsko tajno pogodbo zahtevala. Tajnost pariške konference, ki je bila od vsega začetka njena največja nesreča, je povzročila, da ni javnost ničesar izvedela o dosežanjem mešetarstvu in šele danes prihaja na dan, da je Italiji menda že obljubljeno vse ozemlje do razvodja med Jadranskim in Črnim morjem, torej do alpskih grebenov, kar pomeni, da naj bi ji pripadla vsa Goriška, vsa Istra in še najbrže kos Kranjske povrh.

Na vse to je sedaj popolnoma pozabljeno — zaradi Reke.

Pravimo, da se more to le izvajati iz izjav, ki so prišle v javnost, ker ni od konference same nobenih jasnih poročil. Šele reško vprašanje je pokazalo, da obstaja spor. Ta je pač sam na sebi dovolj oster in nihče ne more povedati, kaj se utegne zgoditi tekom prihodnjih štiriindvajset ur. Italijanski državniki sami igrajo staro igro nebes in pekla; zdaj ropočejo s sabljo in pošiljajo armado v Reko in Dalmacijo, zdaj zopet govore o pobotanju. Pri tem pa čuti ves svet, da se vsak trenotek lahko zgodi kaj usodepolnega, kar pokoplje pariško konferenco in ligo narodov in vse mirovno prizadevanje.

Če potegne Italija meč, bi mogla le najnaivnejša duša pričakovati, da ostane to lokalni konflikt. Reško vprašanje stoji danes najbolj v ospredju; toda problemov, nezadovoljnosti, sporov je polno vse ozračje, in če začne zopet pokati puška, ni ne eden izmed ponosnih gospodov diplomatov dovolj moder, da ugane, kaj nastane iz tega in kakšno bo sploh bojišče.

Toda kaj naj se zgodi? Kje je tista močna roka, ki bi mogla preprečiti katastrofo? Ministrski predsedniki in zunanji ministri si domišljajo, da lahko uravnajo vago sveta po svoji volji. V resnici je čas neprimeren za vsak optimizem in zdi se, da je v Parizu vsa stvar že zavožena. Morda se Orlando skesa. Morda se Sonnino tragično našminka in si izposodi od D'Annunzia nekoliko njegovih puhlih zvončkajočih fraz in zadeklamira kaj elegičnega o zadnji žrtvi Italije. Morda se razpoka zamaši in zalepi. Ali kakšen trajen uspeh je v najboljšem slučaju pričakovati od tega?

Reka! Mar gre res le za Reko? Ali se more od Slovencev in Hrvatov pričakovati, da poreko "Hvala lepa," če se izrežejo celi kosi iz njihovega telesa in vržejo italijanski ekspanzivnosti v dar?

Pariška konferenca lahko premakne italijanske meje ne le do Triglava, ampak do Sotle in Kolpe. Ne vemo prav natančno, kaj poreko Jugoslovani momentano na to. Mogoče je, da zaškripljejo z zobmi, če bodo od vseh zapuščeni, in se za hip podvržejo neizogibni usodi. Toda grešil bi, kdor ne bi v tem trenutku povedal, da poseje vsaka taka na goli krivici osnovana pogodba seme največje nevarnosti za bodočnost. Kajti nikdar ne bodo Jugoslovani priznali takih aneksij; nikdar se ne bodo odrekli krajem, ki so očitno čisto jugoslovanski; nikdar ne bodo nehali stremiti po tem, da se krivica poravna.

Kdor ne misli le na današnji dan, ampak gleda v bodočnost in čuti odgovornost, je dolžan povedati to, preden bo prepozno. Če nimamo moči, da preprečimo, kar vrši večja sila, se moramo vsaj z resnim svarilom zavarovati, da naš zgodovina ne bo mogla imenovati sokrivce.

Oficielna Italija sama igra hazardno igro in igralska strast jo je popolnoma opojila. Nekoliko treznosti bi zadostovalo, da bi se njeni državniki spomnili vsaj na zgled, ki jim ga je dajala nekdanja sosedja Avstrija. Vse stremljenje Italije, da dobi čiste italijanske kraje, je razumljivo in opravičeno. Vsaka aneksija tujerodnih elementov je ne le krivična, ampak tudi nespačetna. Recimo, da dobi Italija res vse tiste slovenske kraje, po katerih iztega roke in da se Jugoslovani momentano ne morejo upreti. Kakšne bodo posledice?

Italija bo imela v svojih mejah jugoslovansko iredento, kakor je Avstrija imela italijansko in še marsikakšno drugo. Če se morajo Slovenci podvreči, se podvržejo s sovraštvom. Kajti vse, po čemer so stremeli, za kar so se bojevali, je zanje uničeno. V novem položaju se to sovraštvo ne bo blažilo, ampak podžigalo in stopnjevalo. Italija bo hotela biti nacionalno enotna država. Saj neprenehoma povdarja, da se je bojevala za svojo "nacionalno združitev". Slovenci bodo podvrženi italijanskim oblastnijam, dobe italijanske urade, šole, sodnije. Njih materinski jezik bo na lastnih tleh brez cene in vrednosti. Vse to se lahko ugane, če se e ve, kako je Italija ravnala z beneškimi Slovenci in če se pozna ošabnost in prevzetnost italijanske birokracije.

Toda primorski Slovenci niso suženjske nature. V boju so utrjeni. Saj so živeli pod Avstrijo, kjer je bil večer upor hočeš ali nočeš njih trajni poklic. Ta duh se še okrepeča pod italijansko vlado. In čimbolj ga bodo skušali streti, tem močnejši bo. Italija doslej iz lastne izkušnje ni vedela, kaj je nacionalni boj; s svojimi nameravanimi aneksijami se podaja na to polje in si ustvarja nov nevaren problem, kakor da njima drugih še dovolj.

Vsa pariška konferenca je v tem oziru kratkovidna. Med njene prve naloge bi bilo spadalo, da napravi nacionalnim bojem konec. Amerika nima veliko smisla za to, ampak v Evropi igra nacionalnost vlogo, katero je blazno podcenjevati. Bojev, ki izvirajo zaradi njih in so tem strastnejši in besnejši, ker izvirajo iz čustva, bi mirovna konferenca lahko rešila Evropo, če bi se potrudila, da bi ustanovila narodne države. Bojev sploh ne bi bil oknec zaradi tega; ali nacionalnost jih ne bi več kalila; narodi se ne bi mogli goljufati in zapeljivati z nacionalizmom; resnični interesi in cilji se ne bi mogli skrivati v megli. Veliko poglavje zgodovine bi bilo s tem zaključeno in tla za realno mednarodno solidarnost bi se začela pripravljati.

Konferenca ni pokazala razumevanja za ta problem. Tla nacionalnih vprašanj premika,

vprašanj pa ne rešuje. In njeno delo ne more imeti trajnosti.

Konferenca še ni zaključena. Ali zdi se, da bi se moral ponoviti binkoštni čudež, da bi diplomatje spoznali svoje usodepolne napake in se še pravočasno odvrnili od njih. Jadransko vprašanje bi jim lahko poslužilo za svarilo.

Nikakor ne ljubimo narodnih bojev. Za ogromen napredek bi smatrali njih odstranitev. Ali da se to doseže, je absolutno treba vpoštovati psihologijo narodov; kajti narodi so taki, kakršni so in ravnajo tako, ne pa kakor si jih v fantaziji prikraja diplomacija.

O Jugoslovanih lahko govorimo, ker jih poznamo dovolj natančno. Če anektira Italija vse to, kar se zdi, da ji je obljubljen, ne bo Italija imela miru in ne bo ga imela Evropa. Italijanska vlada bo lahko krotila Slovence ;s tem ni rečeno, da jih ukroti. Kakor Turki v Armeniji vendar ne bo mogla postopati. Ves slovenski narod je majhen, ali tudi tistih Slovencev, ki jih hoče Italija spraviti pod svojo oblast, je preveč, da bi jih bilo mogoče brez protesta vsega človeštva pobiti. Dokler bodo živi, se bodo pa upirali. Našlo se jih bo nekaj med njimi, ki se bodo zaradi koristi poitalijančili ;dolga izkušnja pa kaže, da se tudi z največjim pritiskom, ki ga je prakticirala Avstrija, ne dajo denacionalizirati. Bojevali se bodo, kakor bodo mogli in znali. Gledali bodo čez mejo, in Italija ve, da se to ne prepreči z nobeno papirnato prepovedjo. Razmerje med Italijo in Jugoslavijo, ki bi moralo biti v interesu obeh sosedsko in prijateljsko, bo vedno napeto. A če ne bo Jugoslavija mogla pomagati svojim nesrečnim rojakom, bodo pazili na vsak pokret, na vsak dogodek v državi, da se okoristijo z njim.

Italija je že imela svoje socialne boje in imela jih bo še več. Imela je pomisleka vredno anarhistično gibanje — več kakor vsaka druga dežela v Evropi; celo eksportirala ga je. Tudi sedaj ima svoje boljševice. Italija ne stoji na pragu rešitve socialnega vprašanja. Dasi so njene bajke o silnih žrtvah, ki jih je baje doprinesla zaveznikom, poetično pretirana, vendar res ni videti, da se nenadoma prikaže gospodarski raj v deželi. Gospod Orlando tarna, da izbruhne revolucija, če Italija ne dobi Reke; njegova slutnja o revoluciji menda ni povsem brez temelja, le da je najprej mogoča, ako ljudstvo ne dobi kruha. Tega pa ne prinese aneksija Slovencev.

Ampak prisilna inkorporacija okroglega pol milijona Jugoslovancev lahko razpiha revolucionarno nevarnost v Italiji do vrhunca. Kajti v svojem položaju bodo pozdravljali vsak pokret, ki bi mogel škodovati vladi, njim tuji; vseh jim bo socializem in sindikalizem, boljševizem in anarhizem, kajti vsaka revolta ali revolucija jim bo dajala nado, da se razbije država, ki jih je podjarmila. Italijanska vlada pa kmalu ne bo vedela, ali naj straži svoje anarhiste ali jugoslovanske iredentiste.

Kakor je Avstrija za vsak nemir med Jugoslovani metala odgovornost na Srbijo, bo Italija delala Jugoslavijo odgovorno za iredento med anektiranimi Jugoslovani. A kdo more pogledati v glave bodočih njenih državnikov? Ze prvi korak Italije na balkanski polotok je nevaren, ker zbuja apetit po balkanski politiki in vzpodbuja imperializem. Vsak resnejši dogodek med podvrženimi Jugoslovani lahko da pretvezo za podoben ultimatum, kakršnega je Berchtold leta 1914 poslal v Belgrad. In Evropa doživi lahko novo, še bolj krvavo tragedijo.

Mi ne moremo nič družega, kakor svariti. Moramo pa svariti, glasno svariti, ker ne želimo, da se izpremeni vsa Evropa zopet v klavnico, preden se izvrši taka ureditev, ki odpravi vsaj nacionalne boje in pripravi tla za druge, sluzeče kulturnemu napredku ni izvršljive brez barbarstva in krvave brutalnosti. Še ni noben pakt v Parizu zaključen; še bi se lahko popravile usodepolne napake. Če ne, naj pade odgovornost na tiste, ki so se v uri krize branili luči. Mi imamo zavest, da smo storili svojo dolžnost in si lahko mirne vesti umijemo roke.

Maksimalni in minimalni program.

Za ves svet je vojna prinesla novo dobo, in da se opaža največje vrvenje v socialističnih vrstah, je le dokaz, da se ne more na zemlji nič resnega izpremeniti brez vpliva na socialne razmere. Vsakemu mislečemu socialistu je to že davno jasno. Brez tega spoznanja sploh ne more nihče biti socialist. V sled temeljito izpremenjenih razmer je seveda socializem postavljen pred novo situacijo, vpricho katere prihaja njegovo praktično delo veliko bolj v poštev, kakor prej. Povsem naravno izvira iz tega, da so se pričeli v socialističnih taborih duhovi z doslej neznanu silo tretji. Enostranski ljudje ne vidijo v tem nič drugega, kakor nesrečo, ki jo pripisujejo neodločnosti, slabosti, pomanjkanju načelnosti, konservativnosti in drugim ne posebno prikupljivim lastnostim posameznih socialistov in socialističnih frakcij. Ali predvsem je vse to obsojanje in preklinjanje malo vredno, ker je naposled tudi tukaj sila razmer močnejša od volje človeka; razun tega se pa tudi ne sme prezreti, da pripravljata ta boj duhov v socialistični Internacionali veliko razjasnitev pojmov, ki se sicer ne uveljavljata kar danes, sredi največjih viharjev in mrakov, ki pa ima ogromen pomen za bodočnost. To pa že nekaj velja, če se le zavedamo, da je socializem stvar bodočnosti in da bo šele v dobi, ki pride, imelo popolno ceno to, kar se danes poraja in pripravljata.

Pariška knfrenca v resnici kaže, kako močno je narasel pomen socialnega vprašanja in s tem pomen socializma. Da se bavi konferenca, ki je pravzaprav političnega značaja v smislu stare državniške politike z delavskimi problemi in skuša internacionalizirati razne socialne določbe, je jasen dokaz, da so si ta vprašanja izsilila vpoštovanje tam, kjer so bila

doslej prezirana. Iz same ljubezni do proletariata se ne gode take reči in če bodo gotovi delavski zakoni des uveljavljeni, jih nikakor ni smatrati za darilo, temveč za uspeh raznovrstnih trdih delavskih bojev, ki so poučili vladajoče kroge, da se ne pride z enostavno negacijo delavskih zahtev več naprej. Ni se pa treba motiti s tem, da gleda kapitalistični razred na vse take koncesije z drugimi rečmi kakor delavstvo. Zanj so to varnostni ventili, ki jih odpira, da bi preprečil eksplozijo kotla. "Dajmo nekaj, da ne bo treba dajati več" — taka je kapitalistična filozofija, ki vedno računa in spoznava, da je pogostoma ceneje dati nekoliko kakor odrekati vse.

Kaj pomenijo take koncesije za delavstvo? Po nazorih samorevolucionarjev niso nič vredne, oziroma celo škodljive. Njih geslo je "Vse ali pa nič!" Če dobe delavci nekoliko, se bodo s tem potolažili, pa se ne bodo hoteli bojevati za več — se glasi njih nauk. Pravijo, da je beda najboljši agitator, reforme pa da zadržujejo boj za končni cilj.

Izkušnje kažejo, da je ta teorija napačna. Pač se dobe ljudje, ki postanejo zadovoljni, če se njih položaj nekoliko izboljša, pa se ne marajo več ukvarjati z bojem. Ali pravi socialni bojevniki se vendar ne rekrutirajo iz vrst najnižjega, najbednejšega proletariata, temveč iz krogov tistega delavstva, ki je vsaj toliko dosegel, da more nekoliko dihati, da ima časa za razmišljanje, da lahko kaj čita in preseja in se udeležuje dela v organizacijah, pri agitaciji i. t. d.

Socialne razmere se ne smejo zamenjavati z rešitvijo socialnega vprašanja in ne morejo nadomestiti socializma. Toda zametavati se ne smejo, kajti njih velika važnost je v tem, da dajejo delavstvu večjo sposobnost za boj. Tlačen, ki gara po šestnajt ur pri najtežjem delu, nima niti časa, da bo kaj čital, zahajal na seje ali celo opravljal kakšne funkcije v organizaciji. Telesno in duševno je preveč izmučen in navadno so mu socialni problemi pretežki, da bi se temeljiteje zanimal zanje.

Podobne učinke ima prenizka plača. Brez materialnih sredstev se ne more voditi noben boj. Če pa je pri vsakem izplačevanju delavčeva največja skrb, kako bo kupil dovolj kruha, je razumljivo, da ne vprašuje za časopise in knjige in se mu zdi vsak prispevek za organizacijo previsok. Če površ še nima časa, da bi zahajal na seje, se mu organizacija sploh ne zdi njegova, ampak kakor v tovarni in povsod vidi tudi tam le nekakšne gospodarje.

Vsako izboljšanje delavskega položaja z reformami izpremeni kolikor toliko te razmere in napravi delavce sposobne za boj. Popolni sužnji so slabi bojevniki. Južni črnci v Zedinjenih državah se ne bi bili sami osvobodili, ker niso imeli moči za to. Moderno delavstvo se mora pa zanašati le na svojo moč in to si mora ustvariti. Pri tem ga podpira vsaka resna socialna reforma.

Strah, da postanejo delavci vsled takih reform nazadnjaški, je neutemeljen. Radikalci imajo popolnoma prav, kadar trdijo, da reforme ne rešijo socialnega vprašanja. Prav zato se pa ni treba bati, da se razširi vsled reform taka nezadovoljnost, ki bi sploh preprečila socializem. Materialna vrednost

reform je le relativna. Plače se na primer zvišajo; toda vrednost zvišanja ni nikdar tako velika, kakor se zdi, kajti zvišajo se tudi cene življenskih potrebščin, kar se v kapitalističnem sistemu ne more uspešno preprečiti; tako "reguliranje cen" že skrbi, da ne izumre nezadovoljnost. Skrajša se delovni čas; nekaj časa pomaga to; da prihaja več ljudi do dela; toda tehnika napreduje, v tovarne pridejo boljše stroji, ki zamenjajo več delavnih moči in nova brezposelnost prinese novo nezadovoljnost. Delavec, ki se je privadil boljšim razmeram, čuti vsako poslabšanje veliko bolj, kakor proletarec, ki ni poznal nikdar nič drugega, kakor bedo. Njegove življenske zahteve postajajo večje. Njemu ne zadostuje, da si ohrani golo existenco. Če se je navadil kaj čitati, ga pomanjkanje knjig bolj boli, kakor pomanjkanje kruha. Ne le življenje, ampak človeško, dostojno življenje postaja njegovo stremeljenje.

American Federation of Labor daje dober zgled za to. Organizacija je bila ustanovljena na zelo konservativnih osnovah in njeni voditelji so se dosti trudili, da bi jo ohranili konservativno. Njen program sploh ni obsegal nič drugega kakor reforme. In več kakor nekoliko reform, večinoma še samo lokalnih, tudi niso dosegle njene organizacije. In vendar raste in nje — zelo proti volji konservativcev — delavska stranka, ki ima v svojem programu veliko več kakor reforme.

Delavstvo nima v resnici nobenega razloga, da bi nasprotovalo reformam ali pa opustilo boj zanje. In če prinese pariški program kaj izdatnih reform, bo to prav dobro.

Povedati pa moramo, da nismo v tem oziru prav preveliki optimisti. Natančen delavski program pariške konference še ni znan. Nekoliko časnikarskih poročil imamo, ki so toliko zanesljiva, kolikor ostale raznovrstne neuradne vesti. Nadalje še nihče ne ve, kakšno bo stališče parlamentov v posameznih državah, ki morajo ratificirati pogodbe, preden bodo veljavne. Pravzaprav še nihče ne ve, kakšna bo končna usoda pariške konference sploh.

Kar se je doslej v Parizu delalo glede na delavska vprašanja, ni še nič definitivnega. Ali tudi to, kar se je provizorično sklenilo, ni nikakršna izpolnitev minimalnega socialističnega programa. Raznih zelo važnih minimalnih zahtev, n. pr. podržavljenja podjetij i. t. d. se pariška konferenca iz razumljivih razlogov niti ne dotika. Že iz tega sledi, da ne more biti delo socialistov za takozvani minimalni program končanó. Pri tem je pa treba uvaževati, da ni minimalni program nič absolutnega, ampak se menja po razmerah, in kakor dosega delavstvo izpolnitev posameznih zahtev tega programa, tako se minimalni program sam ob sebi takorekoč avtomatično pomika dalje in se boljbolj približuje maksimalnemu programu.

Tupatam vlada v teh rečeh še precej nejasnosti in zelo potrebno je, da se to odstrani. Kaj pravzaprav obsega maksimalni socialistični program? Nič več in nič manj, kakor popolno nadomestitev kapitalističnega družabnega sistema s socialističnim. Podlaga socialističnega sistema je družabna produk-

eija in distribucija. Toda družabno življenje obsega mnogo različnih panog in vsled tega ni socializem izčrpan s samim industrijalnim vprašanjem. Socialno proizvajanje in razdeljevanje produktov ima gotov namen, ki opravičuje to zahtevo. Fundamentalno vprašanje socializma se glasi: Kako bodi organizirana človeška družba, da bodo vsi njeni člani imeli največjo možno korist od nje? Razume se, da more vsaka organizacija, ki hoče biti uresničena, računati le s tistimi sredstvi, ki so na razpolago; če ne bi poznali parnih kotlov in elektrike, ne bi mogli teh sil jemati v poštev. Ker je proizvajanje življenjskih potrebščin prvi pogoj individualnega in družabnega življenja, je vprašanje produkcije in uživanja prvi problem socializma. Ali ker stremi socializem po najvišjem blagostanju družbe, obsega njegov maksimalni program vsa tista vprašanja, ki so skupnega, družabnega značaja, pri čemer hoče posamezniku zavarovati toliko individualne svobode, kolikor je le mogoče, da ne trpi skupnost vsled nje. Vanj spadajo torej ne le gospodarska vprašanja, ampak tudi razmerje med posameznimi deli in družbo, narodne, vzgojne, kulturne zadeve i. t. d.

Maksimalni socialistični program bo uresničen, kadar zavlada po vsem svetu socialistični sistem. Kajti šele tedaj se more vse človeštvo organizirati kot enotna družba za skupno produkcijo in distribucijo. Kako se taka družba imenuje, je zelo postranska reč. Lahko je na primer Liga narodov. Ali v nobeni posamezni državi se ne uresniči maksimalni program. Tudi če bi bilo vse, kar se dela na Ruskem, res socialistično in če bi bilo tudi res izvršeno, bi bilo ime "boljševizma" ali "maksimalizma" s strogo socialističnega stališča neutemeljeno; od kapitalističnih držav obkrožena Rusija, tudi če je doma do skrajne možnosti socialistična, mora trgovati z zunanjim svetom po kapitalističnih načelih, in to mora na vsak način reflektirati tudi na domače razmere. Posamezna država lahko uresniči manj ali več minimalnega programa, ne more pa uveljaviti fiktivnega maksimalnega programa.

Če nočemo sami sebe varati z besedami, moramo torej reči, da je danes vsako socialistično delo minimalistično. Ali med minimalnimi programi so razlike ki so odvisne od razmer. Če je v kakšni državi vpeljan osemurni delavnik, ga ne bo nobena pametna socialistična stranka več štela med minimalne zahteve. Po pravici lahko računamo, da bo v socialistični družbi treba dokaj manj dela; po dosegu csemurnega delavnika se bo torej socialistična organizacija primaknila maksimalnemu programu s tem, da sprejme v minimalni program novo skrajšanje delovnega časa. Tako je pa tudi z drugimi zahtevami in na ta način se bo minimalni program vedno bolj približeval maksimalnemu. Tempo tega procesa je pa odvisen od splošnega razvoja.

Kar se tiče pariške konference, se bo še le pokazalo, koliko sadu prinese delavstvu. Če bodo koncesije količkaj izdatne, se ni treba bati, da ne bi bilo kapitalističnega odpora in delavstvo bo najbrž imelo precej opravka, da si pribori faktično izvrše-

vanje tega, kar bodo morda zakoni določali. Če pa tudi ne bi bilo tega, potrebuje proletariat in pravzaprav človeška družba sploh še marsikaj, česar ni v nobenem pariškem programu. In zato se ne bo manjkalo zahtev za minimalni program.

Naglašati maksimalni program pa ni nobena nova metoda za socializem. Maksimalni program je cilj in daje vsem takozvanim minimalnim zahtevam direkcijo. Vsak minimalni program služi le dosegu popolnega socializma in mora biti tako uravnan, da nas približuje izvršitvi maksimalnega programa. Bila bi pa velika zmota, če bi mislili, da ni treba nobenih minimalnih programov in nobenega dela za minimalne zahteve več. Da je volilna pravica eminentno sredstvo v socialnem boju, je danes tako resnično, kakor je bilo včeraj; če delavstvo ali posamezne delavske skupine ne uživajo popolne enakopravnosti na tem polju, je naravno, da se morajo boriti za sredstvo, ki ga potrebujejo za doseg cilja. V Rusiji, o kateri pravijo, da je že vsa socialistična, nimajo šol; medtem ko se govori o samem maksimalizmu, morajo uresničevati na tem polju postulate, ki spadajo povsod drugod v minimalni program, in povsod se bo moral nadaljevati boj za šolstvo z edino razliko, da bo delavstvo tudi tukaj zahtevalo tem več reform, čim več jih je že izvršenih.

Minimalni program nikakor ni izgubil svoje vrednosti, le da se neprenehoma dopolnjuje. Čim bolj bo delavstvo sposobno, da uresniči svoje po razmerah se množee minimalne zahteve, tem bolj si bosta minimalni in maksimalni program prihajala nasproti, dokler se naposled ne stopita v eno. Do maksimalnega programa je najvarnejša in najzanesljivejša pot po tirih minimalnega.

Akcija mase.

Že nekaj časa se v ameriški Socialistični stranki oglašča takozvano "Levo krilo", ki se poslužuje vseh mogočih sredstev, da bi dobilo vodstvo stranke popolnoma v svoje roke in zapeljalo vso stranko v strujo svojega ultraradikalizma, ki je zelo močan v besedah, a tem slabejši v dejanjih. Porodila se je ta frakcija na vzhodu; napravila si je pa postojanke tudi drugod in dela velike sitnosti tudi v samem sedežu stranke. Levo krilo je sestavilo svoj program, ki bi v svojih tendencah rad posnemal boljševike in spartakovce, a po duhu je zelo soroden takozvani Socialist Labor Party, s katero je Socialist Party desetletja imela najljutejše boje. Ker je radikalizem sedaj zelo v modi, ne da bi se pri tem mnogo vpraševalo, kaj je v resnici radikalno in kaj ni, je prav lahko mogoče, da dobi ta struja za nekaj časa premoč v stranki ali pa da jo spelje sploh do točke, kjer ne preostane nič drugega, kakor razkol — na prav podoben način, kakor nekoč v S. L. P. Da se je trenejši elementi v stranki le še s težavo otepajo, je popolnoma očitno; kljub temu, da takozvani radikaleci sami med seboj niso edini, ampak se ljuto prepirajo in se vzajemno izključujejo iz svoje ožje organizacije.

Ne prihaja nam na misel, da bi podtikali tem levičarjem slabe namene. Ali ljudje tudi z najboljšimi nameni lahko greše in to velja za hiperradikalno, katerih se je vsled dogodkov v Evropi prijelena enaka bolezen kakor mnogih na drugi strani oceana.

Levo krilo ne zahteva nič manj, kakor da naj stranka zavrže vse metode, ki so doslej veljale ne le v Ameriki, ampak povsod, kjer je socializem imel solidno podlago. Z minimalnim programom ne marajo imeti opravka. To se ji zdi potrata časa. Ideja, ki jo s tem razglašajo, ni nova, ampak kakor je stara, ni nič vredna. V resnici je samo naglašanje maksimalnega programa največja potrata časa; vsak dan, ki bi se z resnim delom lahko kaj pridobilo za delavstvo, pa se to opusti deklamacijam na ljubo, je izgubljen. Kdor si ne zida gradov v oblakih, mora spoznati, da se "vse naenkrat" ne pridobi, kakor bi se zrele hruške tresle. Kdor pa vzame danes nekaj in jutri več, bo sčasoma imel vse.

Levičarjem ne ugaja več politična akcija. O tem bi se lahko marsikaj govorilo. Če se uganja politika tako kakor v meščanskih strankah, z edino izjemo, da se ji podloži socialističen program, je seveda malo vredna. V politiko ne spadajo le volitve. Te so pač kos političnega dela, ampak nikdar ne vsa politika. Nastopati le ob času volitev se ne pravi politično delati. Socialistični stranki je treba več političnega dela kakor doslej, ne pa manj. Treba je zlasti mnogo več politične izobrazbe, več politične organizacije; treba je trajno zasledovati vse politične dogodke, jih agitatorično izrabljati in vzgajati organizacije, da govore, kadarkoli zahteva to politični položaj.

Levo krilo pa ne misli tako. Ono prisega na tisti evangelij, ki se opira na "akcijo mase". Tudi to je postala krilata beseda in ima mnogo privlačnosti. Le socialistična ni. Ampak ultraradikalcem to ne beli glave; oni si prikrajajo socializem po svojem in zato tudi zahtevajo v svoji izjavi, da naj se odstrani doseganja socialistična literatura.

Mi bi se popolnoma strinjali z "akcijo mase"; toda en pogoj imamo, in ta je bistven. Za socialistično akcijo je treba socialistične mase. Dokler pa masa ni socialistična, ne pomaga nič drugega, kakor delati na to, da postane socialistična. To je sicer trdo delo, ampak brez njega ne bo uspeha.

Akcija mase brez socialistične vzgoje ne pomeni nič. Tako akcijo izvajajo že kapitalistične stranke. Njih bossi priganjajo mase na voliče; s kakšnim uspehom, je znano. Mase demonstrirajo za vsakovrstne nesocialistične in protisocialistične reči, ker same niso socialistične. Kakšno socialistično delo naj se pričakuje od takih mas?

Seveda se socializem opira na mase. Da more magati, mora imeti večino ljudstva za seboj, torej maso. Ampak dokler jo imajo drugi za seboj, je nemiselnost od svoje strani zahtevati akcijo mase. Najprej je treba maso vzeti tistim, ki jo imajo; drugo vprašanje je, kako se to doseže. Načini so različni. Kapitalistični in polkapitalistični političarji so večkrat pokazali, da je to včasih razmeroma lahko. Enkrat vzamejo republikanci maso demokratom, drugič se godi narobe. Ali to ni posledica boljšega prepri-

čanja, temveč nezavednosti, ki se da zapeljati s puhlimi frazami, s praznimi obljubami, včasih s pivom in slabimi cigarami. S tako maso ne more socializem nič začeti. Njemu je treba zavedne mase in zato mora pumpati zavednost vanjo, dokler je ne napolni s trdnim prepričanjem. Kadar pa to doseže, postane akcija mase lahka reč in tedaj ni treba nobenih izumetničenih metod za dosego cilja.

Če ne bi bile volitve nič drugega vredne, vsaj približno pokažejo, kje je masa. Doslej kažejo, da je pri nasprotnikih. Zato je absurdno danes pridigati akcijo mase v interesu socializma, tako kakor da bi se že jutri lahko izvršila. Kadar pa pride masa vsled agitacije, izobrazbe in organizacije na stran socializma, ima vso pravico izvršiti vse tiste izpremembe, k so v njenem in splošnem družabnem interesu in o katerih jo je medtem socializem poučil. Po vseh demokratičnih načelih se ji mora manjšina tedaj podati; če se upira, igra manjšina vlogo rebela in manjšina je zopet popolnoma opravičena, da izvrši svoje zakone eventualno s pomočjo sile. Jasno pa je, da bo v vsakem slučaju večina tem uspešnejša, čim večja bo, kajti čim manjša bo opozicija, tem manjši bo njen faktični odpor.

V tem smislu se je socializem vedno opiral na akcijo mase. Tako se tudi razume "diktatura proletariata", o kateri so pisali merodajni socialistični pisatelji, ki niso nikdar govorili o diktaturi manjšine, ampak so le računali z možnostjo, da se manjšina upre večini, v katerem slučaju ima večina pravico diktirati, dokler ni premagan upor.

Govoriti o akciji mase pa obenem misliti na diktaturo manjšine je protislovje samo v sebi. Take besede se glase radikalno in marsikdo jih rad posluša, ker se mu po njih zazdi, da se lahko izogne vsemu sitnemu delu izobrazbe in organizacije; ali resnično radikalno je le zavedno, smotreno, vsled tega tudi premišljeno ustvarjajoče delo. Lahko se zdi, da je ta pot daljša, v resnici pa je krajša, kajti uspehi, ki se z njo dosežejo, se lahko tudi držijo in od njih se gre lahko do novih.

Mesne cene.

Kakor je nekdanja fevdalna aristokracija smatrala sebe za cvet človeškega rodu in gledala zaničljivo na vse ostalo ljudstvo, tako ima dandanes kapitalistično plemstvo druge sloje v vsakem, tudi v duševnem oziru za manj vredne in nesposobne za zdrave misli. Oporo dobiva ta nazor v neskončni potrpežljivosti ljudstva, ki zna sicer včasih glasno zagodrujati in zakleti in izreči kakšno grožnjo brez resničnega namena, pa izvoli vendar pri vsakih volitvah ljudi, ki so že nešteto krat dokazali, da so jim ljudski interesi tuji, ali pa da namenoma služijo denarnim mogotcem.

Podcenjevanje ljudskega intelekta, ki ga delavski sloji s svojim nepolitičnim ravnanjem pogostoma sami provocirajo, sega včasih tako daleč, da povedo posamezni kapitalisti včasih sami reči, ki bi jih previdno zamolčali, če bi predpostavljali pri ljudstvu kaj več mišljenja in razsojanja.

Louis L. Swift je v Ameriki znano ime. Kadar ga človek sliši, se takoj spomni na živino in meso. Mož je predsednik velike mesarske tvrdke Swift and Co. in spada med najmogočnejše denarne veljake v tej deželi. Pred kratkim je bil kot pričča zaslišavan pred kongresno trgovsko komisijo. Tam je podal nasvet, ki se prav slabo vjema z navadnimi kapitalističnimi teorijami; izrekel je namreč mnenje, da naj bi ostalo določanje cen od strani vlade za sedaj še v veljavi.

Kadar prihaja tak svet iz kapitalističnih krogov, mu je dobro posvetiti nekoliko pažnje. Da se mora za tem kaj zanimavega skrivati si je pač lahko sešteti na prste. Kapitalizem stoji trdno na individualnih pravicah in vsako vmešavanje v njegove zadeve, naj prihaja od katerekoli strani, označuje za nedopustno. Če določa vlada ceno njegovemu blagu, je s tem kršeno njegovo svobodno razpolaganje in kapitalizem je vedno energično protestiral proti vsakemu cmejevanju svobodnega izkoriščanja.

Kako da prihaja nenadoma velekapitalist sam s predlogom, da naj vlada določa cene? — Kako da naj bo naenkrat dobro, kar je doslej po kapitalističnih doktrinah veljalo za zločin?

Zakonita določitev cen je imela namen vsaj nekoliko varovati konsumente oderuškega izkoriščanja in kolikor toliko se je profit s tem omejil. Seveda se tudi z maksimalnimi cenami ne napravijo čudeži, kajti blagostanje ljudstva je odvisno še od raznih drugih faktorjev, ne pa le od tržnih cen. Ali v družbi, ki je gospodarsko tako nepopolna kakor kapitalistična, daje to sredstvo konsumentom vsaj nekaj malega varstva in postavi profitarstvu gotove meje.

Bilo bi pa precej nenaravno in upiralo bi se vsem izkušnjam, če bi kapitalist naenkrat sam nastopil proti velikim profitom in zahteval zakonito skromnost. Veliko bolj verjetno je, da ima Swiftov predlog druge motive. Na srečo se ni treba preveč truditi, da se najdejo; gospod Swift, ki je že večkrat mislil, da prosto ljudstvo ne ve, koliko je dvakrat dva, je namreč pred kongresno komisijo tudi povedal, da so mesna skladišča prenapolnjena in da je le v hladilnicah njegove tvrdke naloženega 250 milijonov funtov prešičjega mesa.

Če misli ameriško ljudstvo kaj več, kakor mu pripisuje Louis Swift, bi iz njegove izjave lahko izvajalo zelo zanimive in važne sklepe. Že dolgo imamo v deželi mesno draginjo, ki je ostro posegla v živilske navade ameriškega ljudstva. Včasih se je po vsem svetu nekako z občudovanjem govorilo, koliko mesa da povžije Amerikanec. Posebno na deželi po Evropi, kjer je krompir, fižol, močnik, žganci, zelje in repa najnavadnejša hrana, pečenka pa le ob praznikih dovoljena, se je ljudem zdelo skoraj nevcajetno, da je kdo, če ni ravno milijonar, trikrat na dan meso. No, danes spada ta šega tudi v Ameriki že bolj med spomine in dnevi brez mesa, ne le brez govejega, bi bili tudi brez Hooverjevih naredb prišli v modo, ker so mesarski baroni s svojimi cenami poskrbeli, da se navaden človek ne preobje mesa.

Ali kaj je povzročilo to draginjo? — Razumljivo je, da gredo cene kvišku, kadar primanjkuje kakšne-

ga blaga. Pomanjkanje zmanjšuje konkurenco; če je na trgu manj blaga, kakor ga konsumenti iščejo, se lahko zahteva višja cena zanj. In splošno se je mislilo, da imamo res izredno pomanjkanje, zlasti ker je morala Amerika pošiljati hrano tudi zaveznikom v Evropo.

Toda Swift pripoveduje, da so hladilnice prenapolnjene. Draginje torej ni moglo povzročiti pomanjkanje mesa, kajti v enem tednu se na preobleže shrambe. Bilo je umetno napravljena. Ker je vsa mesna industrija Zedinjenih držav koncentrirana v malem številu podjetniških družb, s čimer je omanja konkurenca praktično odpravljena, ni bilo težko zadržavati meso in regulirati prodajo tako, da ga ni prihajalo "preveč" na trg, namreč ne toliko, da bi se bile cene morale znižavati. Namesto da bi bilo ceneje šlo v kuhinje gospodinj, je ležalo v hladilnicah in se tam kupičilo. Cene so pa vsled tega ostale visoke.

Ne le z mesom, ampak tudi z drugimi živili je bilo tako. Ali prevelika grabežljivost se včasih maščuje nad profitarji samimi; sedaj, ko so vsled oderuške metode zaloge postale vendar prevelike, gre stvar polagoma tudi kapitalistom za nohte in da ne gre ves profit rakom žvižgat, se morajo zadovoljiti z manjšim in včasih iz lastnega nagiba znižati cene. Tako so na primer zadnji čas jajca in maslo postala cenejša.

Prav zanimiva je stvar z maslom. Tu so se profitarji uredili s spekulacijo. Kakor je izpovedal M. Foy pred komisijo, ga je bilo na tisoče funtov nako-pičenega za izvoz v Anglijo. Ta pa je napravila križ čez račun in je odklonila blago, ker so ga tukaj še vedno računali po 62 centov funt, medtem ko ga je bilo iz Argentinije in Avstralije v enaki kvaliteti dobiti za tako ceno, da se prodaja na Angleškem sedaj kljub velikim transportnim stroškom po 45 centov funt.

V Argentiniji in Avstraliji imajo pa tudi mesa. In to bi naposled lahko prišlo ne le v Anglijo, ampak tudi v Zedinjene države. Strah pred tako možno konkurenco je napotil velemesarje, da priporočajo, naj ostane vladno določanje cen še v veljavi — vsaj toliko časa, da razprodajo svoje ogromne zaloge. Tako se je zgodilo, da je danes krepost, kar je bil večraj zločin. Reguliranje cen, ki je bilo nekdanje "poseganje v nedotakljive pravice privatne lastnine", postaja dobro, če se z njim interesi domačih oderuhov lahko varujejo proti tuji konkurenci, in Mr. Swift pravi, da "je prav sedaj reguliranje cen najbolj potrebno, ker je sedaj kritična doba". Interesi ljudstva so velemesarjem zopet postranska stvar, njih profit pa je glavna svetinja.

Iz vsega tega pa izhaja, da je prišel čas, ko bi bilo treba temu igranju z ljudskimi interesi resno napraviti kraj. To se ne doseže s samim reguliranjem cen, ampak potrebna je temeljitejša remendura. Nobenega tehtnega razloga ni, da se ne bi mesna industrija nacionalizirala. Proti temu govore edino interesi neznatnega števila profitarjev; za to govore interesi ogromne ljudske mase. Nihče ne zahteva, da naj se velemesarjem njih podjetja enostavno "vza-

mejo". Ali če pravijo klavniški baroni, da nima sploh nihče razun njih pravice disponirati z njihovo lastnino, pozabljaajo pri tem na svojo lastno zgodovino. Ko je bila mesarska obrt decentralizirana v nešteti malih podjetjih, so velekapitalisti, poslužujoči se svoje gospodarske premoči, brez obzira "disponirali" z lastnino malih mesarjev in jih pripravili ob njih samostojno existenco, pa naredili iz njih enostavne prodajalce kapitalističnega blaga.

Ko so mala podjetja vsled rapidnega vzraščanja velikih industrij na debelo propadala, ni nihče vpraševal, kakšne bodo zanaprej existence bivših neodvisnih malih podjetnikov, ekspropriiranih od velekapitalistov. Tok časa in gospodarski razvoj je hotel tako. Ali tok časa in gospodarski razvoj, ki se ni ustavil pred malimi obrtniki, se tudi na pragu velekapitalizma ne ustavi.

Države ne slone na peščici kapitalistov. Od višine ljudstva je odvisna tudi višina države. V tem smislu je država identična z ljudstvom. Ali dokler prepušča ljudstvo državo kapitalistom, ne more ta biti resnično ljudska, temveč ostane kapitalistična. In dokler bo ljudstvo pri vsaki priliki volilo svoje izkoriščevalce ali njih reprezentante za izdelovanje, izvrševanje in kontroliranje zakonov, bodo kapitalistični interesi imeli večjo veljavo od ljudskih.

Gospod Orlando se boji revolucije, če Italija ne dobi Reke. Če bi jo dobila, bi se morda lahko še bolj bal revolucije.

Japonci zahtevajo Kjavčas na vsak način. Zdi se, da bo med zavezniki tem več sporov, čim bližji bo dan, ko so pričakovali "trajen" mir.

Socialist mora biti vedno pogumen. Ampak še bolj potrebno je, da je socialist pameten.

Pravijo, da se v Evropi silno množi število socialističnih duhovnikov. Celo mnogo boljševikov je med njimi. To je verjetno. Kupčija je kupčija.

Da je prišlo v Ameriki do civilne vojne, ni bil kriv Lincoln. Ali prilagoditi se ji je moral, ker je bilo brez nje nemogoče odpraviti veliko zlo.

Liga narodov je zelo daleč od kakšnega popolnega ideala. Vendar je v njej nekaj, s čimer lahko soglašajo vsaki socialist. Sama ideja lige obsega priznanje, da je sedanja organizacija družbe nezadostna in da potrebuje širšo podlago. Dasi zelo medla, je v njej vendar ideja Internacionale. Če dobi sedaj zamovana liga sploh kdaj kri in meso, je pač posebno vprašajte; njenih nasprotnikov ni, kakor se zdi, nič manj, kakor njenih pristašev, in vrhu tega je vsoda vse mirovne pogodbe še na vagi. Umreti pa vendar ne more ideja združitve narodov nikdar več, in čim se enkrat uresniči, se bo morala razvijati dalje, dokler ne ostane iz nje taka zveza, kakršno uči socializem.

NAŠA KAMPANJA.

Začetkom aprila je slovenska sekcija Jugoslovanske socialistične zveze odprla kampanjo za pridobivanje novih članov in organiziranje novih socialističnih klubov. V ta namen je izdala posebno kampanjsko knjižico, v kateri je vrsta člankov, ki razlagajo, kaj je socializem, kako se uveljavi, zakaj plačujejo socialisti prispevke, kdo poseduje Zedinjene države, o pravicah ameriškega državljanstva in Izjava ter pravila J. S. Z. Knjižica je bila razposlana s tiskovinami vred za ustanovitev socialističnih klubov 500 tajnikom raznih podpornih društev v Zedinjenih državah in Kanadi.

Komaj teden pozneje so se že pokazali prvi uspehi te kampanje, kar pomeni, da je čas za organiziranje naših delavcev v J. S. Z. bolj zrel, kakor kdaj poprej. Ustanovil se je klub v Martindale, Pa. Sklicatelj novo ustanovljenega kluba je bil sodrug Fran Zaman iz Portage.

V svojem pismu, kjer naznanja klubov pristop k J. S. Z., navaja besede, ki so tako značilne in vzpodbujajoče, zlasti za tiste, ki mislijo, da je ustanovitev socialističnega kluba posebna težava, da smo se jih odločili natisniti, v dobri nadi seveda, da nam sodr. Zaman in drugi tega ne bodo šteli v zlo.

Sodr. Zaman piše med drugim: "Včeraj me je obiskal prijatelj John Božič in prinesel s seboj zavitek listin, ki ste mu jih poslali in v katerih apelirate na rojake, naj ustanove socialističen klub. Kako bo s to rečjo, je pripomnil prijatelj Božič, ne vem; malo ljudi je tukaj. Pogovorila sva se in sklenila, da se vse lahko napravi, samo dobre volje je treba. Danes smo imeli sejo društva "Sava", S. S. P. Z., in po seji smo ustanovili socialističen klub s 15 člani. Žal, da ni tukaj več Slovencev. V prigibu pošiljam članarino in Vas prosim, da mi odpošljete Charter in vse potrebno za poslovanje kluba..."

Tako se govori! — Če bodo govorili vsi tajniki društev, ki jim je bila dostavljena kampanjska knjižica, kakor govori sodrug Zaman, potem ni nobenega dvoma, da pridobi J. S. Z. v teku dveh mesecev lahko nad 10,000 članov.

Slovenski delavci v Ameriki, v vrste! V Jugoslovansko socialistično zvezo! Sedaj je čas za to!

Kdor želi imeti dotično knjižico z namenom, da ustanovi socialistični klub, naj se takoj obrne na tajništvo J. S. Z. in jo dobi brezplačno. Naslovite: Frank Petrich, 3639 W. 26th Street, Chicago, Ill.

Tajništvo J. S. Z.

IZJAVA EKSEKUTIVE J. S. Z.

Vsled želje nekaterih članov in klubov J. S. Z., da se naša Zveza zopet priključi socialistični stranki, je eksekutiva J. S. Z. dne 19. aprila t. l. zaključila sledeče:

1. Vsak dobrostojječ klub J. S. Z. lahko stavi v ta namen iniciativni predlog in ga pošlje eksekutivi v odobrenje, kakor se glase stara in nova pravila;

2. da se takoj, ko dospe iniciativni predlog, odpre v "Proletarcu" razprava, kjer bo eksekutiva dala svojo Izjavo in direktivo v zvezi z vprašanjem o zopetni pridružitvi, odloča pa naj članstvo.

Eksekutiva J. S. Z.

SLOVENSKI SOCIALISTIČNI KLUB ŠT. 1, J. S. Z. IN LAWRENŠKA KONFERENCA.

Slovenski socialistični klub št. 1, J. S. Z., v Chicagi, Ill., je na svoji redni seji dne 19. aprila t. l. razpravljajal med drugim tudi o famozni lawrenški konferenci, ki se je vršila dne 6. aprila t. l. in katere zapisnik je bil objavljen v številki 605 "Proletarca" s komentarjem. Povodom tega je sprejel klub št. 1 sledečo

Resolucijo:

Na podlagi dogodkov in po izvajanju raznih čikaških sodrugov, ki so bili na springfieldski konferenci, je očitno, da je bila lawrenška konferenca delo par zahrbtnih zarotnikov in intrigantov, kajti na springfieldski konferenci so baš pennsylvanski in ohijski sodrugi najbolj naglašali potrebo hitre odločitve glede izstopa iz socialistične stranke. Nekateri v Springfieldu so naglašali potrebo referendum, ki pa v navzočnosti konferentov ni našel odmeva, vsled česar je moral tudi odbor slovenske sekcije, kot sklicatelj konference, to namero opustiti in se podvreči volji večine. Ne smemo namreč pozabiti, da se je vršila konferenca v zvezi z vojnim stališčem socialistične stranke, ki ni odgovarjalo jugoslovanskemu vprašanju in njega gibanju, ki je polagalo vso važnost na poraz avstro-nemške avtokracije; od njenega poraza je bila takrat namreč odvisna v največji meri rešitev jugoslovanskega vprašanja. Kakšne so postale razmere izza poraza avstro-nemške avtokracije, je drugo vprašanje, ki se ne more in ne sme zamenjavati s tedanjim. Kdor bi hotel te stvari sedaj drugače tolmačiti, bi poskušal falsificirati zgodovino. Kar se je zgodilo izza poraza avstro-nemške avtokracije, spada v novo poglavje poznejše zgodovine. Te razmere je treba gledati z novega vidika, ni pa treba s falsifikacijo ustvarjati podlage, ki naj bi delala vtis, kakor da je bil korak, ki ga je bila storila J. S. Z. napačen. Kdor tako sodi, ne dela nič drugega, kakor daje samemu sebi spričevalo, da jugoslovanskega vprašanja in stališča J. S. Z., ki je s temi dogodki v zvezi, sploh ni razumel. Takemu mnenju klub št. 1, J. S. Z., odločno oporeka in ostaja na stališču, da so bili člani J. S. Z. v njem dobro poučeni in da so izstopili iz stranke vsled nerazrešljivih in nepremostljivih tehtnih vzrokov. Klub št. 1 konstatira, da niso tega vprašanja mogli ali hoteli razumeti demagogi, pri katerih vlečejo prazne fraze in katerim je stvarno delo za socializem in jugoslovansko vprašanje španska vas.

Lawrenška konferenca se je vršila sedem mesecev po springfieldski konferenci. Med tem časom ni noben omenjenih klubov storil pri eksekutivi J. S. Z.

koraka, iz katerega bi bila eksekutiva sklepala, da se članstvo J. S. Z. ne strinja z zaključki springfieldske konference. Tudi predloga za izpremenitev razmerja ni stavil noben klub. Iz teh razlogov je nastop klubov, ki so se udeležili lawrenške konference nerazumljiv, in klub št. 1 je prepričan, da so bili zastopniki klubov J. S. Z. na lawrenški konferenci zavedeni po gosp. Deklevi.

J. S. Z. je demokratična organizacija in se tako tudi upravlja. Vsled tega so vse zahrbtne intrige zlobne in nepošteno.

Klub št. 1 vsled tega najostreje obsoja intrige in zahrbtne akcije demagogov a la Dekleva, ki niti član J. S. Z. ni in pozivlje po njem zavedne klube v Pennsylvaniji na delo za pojačanje vrst v J. S. Z., kjer ima članstvo za izpremenitev kakršnegakoli razmerja v njej pravico, da odločuje o zadevah, zavržejo naj pa vse zlobne namere, ki prihajajo od ljudi, ki so nam neznan in neodgovorni za svoja dejanja. Na ta način se člani J. S. Z. izognejo slučajnih osebnih neprilik, po drugi strani pa zavarujejo interese J. S. Z., ki je delo zavednih slovenskih delavcev v Ameriki.

To je klub št. 1, J. S. Z., sklenil objaviti v "Proletarcu" z namenom, da klubi vedo, kakšno stališče zavzema naš klub glede teh dogodkov v Pennsylvaniji.

S socialističnim pozdravom,

Klub št. 1, J. S. Z.

Frank Aleš, tajnik.

Chicago, Ill., 25. aprila 1919.

NEPREMIŠLJENA KONFERENCA.

Sklicatelj lawrenške konference so popolnoma prezrli, da eksistirajo tudi drugi slovenski socialistični klubi in ne samo oni v zapadni Penna. Tudi sodrugom izven omenjenega okrožja gre mar utrditev Internacionale in propaganda za socializem.

Jaz sem od lawrenške konference pričakoval vse kaj drugega, kakor babilonske zaključke. Več razsodnosti in vpogleda v razmere bi bilo treba, ne pa kupe fraz, ki so dobre za hipno navdušenje, toda delo se s tem ne opravi. Potrebnejše bi bile javne diskuzije, potom katerih bi bila našim sodrugom dana prilika spoznati situacijo tako, kakršna je. Če se nekaj skriva za kulise, potem se pa iznenadi članstvo s hitrico zaključkov, kakršne je storila omenjena konferenca, se prav lahko zgodi, da se s tem našemu gibanju za socializem več škoduje kot koristi.

Nič ni težkega spravljati v današnjih časih ljudi v ječe. Nekaj nepremišljeno izgovorjenih besed lahko odpre pot za več mesecev ali let v zapor. Znan mi je tale slučaj: Neki sodrug je pobiral prispevke za pokritje stroškov Debsovega zagovorništvā pred sodišči. Ta nabiralec je prišel v dotiko tudi z nekim zelo "radikalnim" sodrugom, katerega je vprašal za prispevek; ali mislite, da je kaj prispeval? Nič, nego je dejal, da ne da ničesar, Debs pa naj drugič pazi, kaj govori. Človek lahko postane žrtev nepremišljenih agitatorjev, ki se pa v slučaju stiske ne bodo za-

vzeli zanj. Sam glej, kako se izvlečeš iz zagate. To je njihova deviza.

Izobraževalnega dela potrebujemo in ravno to sedaj nekateri tako radi prezirajo in zdi se mi, da je tudi lawrenška konferenca premalo vpoštevala to pravilo. Sodrugi, naša taktika naj gre po bolj premišljenem načrtu. Ne razdirajmo to, kar smo zgradili s tolikim trudom. Kakor sem dejal, potem stvarne diskusije se rajši poučimo o stvari. Koncem koncev ne smemo pozabiti, da mora priti do konvencije v stranki sami, katere naloga bo sčistiti sedanje klotično stanje v nji in jo postaviti na pot trdne podlage za bodoče delo.

Nace Žleberger, član J. S. Z.

Thomas Mc Grady:

Katoliška cerkev in socializem.

Kako bo katoliška cerkev vporabila svoj vpliv, da zatre naraščanje socialističnega gibanja, o tem so nasprotujoči si predstavniki politične in ekonomske šole v Zedinjenih državah različnega mnenja. Predstavniki demokratske in republikanske stranke so že večkrat — in tudi javno — naglašali, da bo rimska cerkev jez zoper prihajajoči val gospodarske revolucije in to njihovo mnenje je v mnogih slučajih sankcioniralo metropoliško časopisje. Pristaši marksistične filozofije stoje na stališču, da mora vsaka cerkev, katera se poda na politično polje, trpeti izgubo in poraz z razkolom; kajti na političnem polju je lajik neodvisen in se ne mara podvreči klerikalnim oblastem. V dokaz zato navajajo protestantovski razkol radi vprašanja telesne sužnosti v Zedinjenih državah. Drugi zopet pravijo, da prevladuje na Nizozemskem, v Belgiji, Franciji, Italiji in v Nemčiji vpliv rimske cerkve, a kljub temu da so v omenjenih državah katoličani z duhovščino vred podpirali razne revolucije . . .

Ker sem prebil petnajst let v rimsko-katoliškem duhovništvu in poznam skozinsko zgodovino, teologijo, zakone, institucije, duh in nagon cerkve, morem povedati svoje mnenje o tem ne baš malo važnem vprašanju. Protestantovski razkol glede telesne sužnosti v Ameriki ne sme veljati kot primera za cesarstvo papeža. Rimska cerkev je organizacija, katera ima svoje enotno središče v Rimu in to središče je cementirano z gospodstvom in nezmotljivostjo papeža. Cerkev ima iste dogme, govori z istim glasom, ukazuje z isto oblastjo in zahteva isto pokornostno povesod, kjerkoli gradi svoje temple in kjerkoli ima svoje altarje za svoje zveste vernike. Papež se ne more motiti, kadar proglašča dogme ali jih moralno razlaga. Katoličan mora verjeti v vse dogme, drugače ni katoličan. V rimski cerkvi ni mesta za individualna mnenja ali mnenja posameznikov. Zasebne interpretacije ali razlage so strogo prepovedane. Misel je vržena s prestola in na njenem mestu sedi avtoriteta ali oblast. Zato pa zaveden katoličan ne more biti protestant; kakor hitro zavrže eno dogmo, se mora poslaviti od altarjev svojih dedov in sprejeti vero znanosti. Papež je zmotljiv, če na-

redi eno samo napako in če bi papež bil zmotljiv, potem je sveto pismo človeško delo in krščanstvo je človeška ustanova.

Katoliška cerkev ne pozna kompromisa. S herojskim pogumom vzdržuje svojo pozicijo. Trdovratno se bori za vsak palec prostora, kjer jo izpodriva veda in poda se šele takrat, kadar je absolutno premagana, a še takrat noče priznati poraza. Cerkev se bori z roganjem in preziranjem. Kadar cerkev vidi, da se bliža njen poraz, tedaj se navadno obrne okrog ogle, popravi svoje dogme in spremeni stališče, tako da je v soglasju z logičnimi in neizpodbitnimi izvajanjimi faktov z ozirom na znastvena razkritja ali izume, in končno sprejme univerzalno sprejete zaključke posvetnih učenjakov. Toda kljub temu svojemu trojnemu stališču — roganju in preziranju, kompromitiranju in kapitulaciji ter sprejetju tega, kar je poprej zavračala — se obnaša cerkev, kakor da se ni še nikdar spremenila. Poraza noče priznati. Če bi cerkev priznala poraz, potem bi s tem priznala, da se je prej motila, ko je proklinjala nekaj, kar sedaj sankcionira, in s takim priznanjem bi uničila svojo dogmo nezmotljivosti. Ker so pa včasih nesoglasja in protislovja te dogme le prevelika, tako da bi znale nastati težave, se izogne cerkev vsem tem težkočam na ta način, da priznava v papežu dvojni karakter; z enim karakterjem igra papež vlogo človeka z vsemi zmotami in napakami, dočim predstavlja drugi karakter namestnika Nazarenea, in vse besede in dejanja, ki jih vrši papež v mejah tega karakterja, prihajajo iz nebes. Poznejši papeži so neštetokrat prekleli to, kar so proglasili prejšnji papeži, toda cerkev lepo pravi, da so prvi papeži govorili in delali s človeškim značajem, kar je bilo napačno, a sedanjji papeži da govore in delajo z božanskim značajem, vsled česar ni pomote pri njih. Seveda, vprašanje nastane, kdaj govori papež s človeško in kdaj z božjo oblastjo. To je nemožne dognati. Edino cerkev ve to. Ravno ta negotovost je za rimsko cerkev tista luknja, v katero se skriva, kadar je poražena. Cerkev lahko v strašnih besedah preklinja znanost in istočasno je varna pred vsako kritiko, da je storila napako. Kajti v slučaju poraza zvrne vso odgovornost na papeža kot človeka z vsemi človeškimi napakami, medtem ko je cerkev nezmotljiva. V takem slučaju je papež govoril kot človek, ne pa kot Kristusov namestnik v imenu cerkve. Tako pravi cerkev in stvar je končana. Ena sama primera. Cerkev je s pomočjo največjih ženijev, kar jih je mogla najeti, izdala na tisoče knjig, da bi ovrгла dejstvo, da je papež nekoč proklel heliocentriško teorijo (vrtenje planetov okrog solca). Doktor McGlynn je bil izobčen iz cerkve zato, ker je zagovarjal "single tax" in papeževa enciklika o delavskem vprašanju leta 1891 je jasno omenila zemljiško vprašanje ter obsodila Henry Georgeja glede "single taxa". Dve leti pozneje je bil doktor McGlynn sprejet nazaj v cerkev, ne da bi bil z eno samo besedo kaj preklical, in cerkev se je delala, kakor da ni bil dr. McGlynn nikdar izobčen.

Rimska cerkev je nasledila rimsko cesarstvo in podedovala ustanove, literaturo in zakone svojega

paganskega prednika. Gospodstvo Cezarja se je raztezalo široko po svetu. Vleklo se je od vinorodnih gorje Kaledonije do Goga in Magoga. Bilo je najmočnejša velesila na zemeljski krogli. Rimljani so stremeli za svetovnim cesarstvom. Sanjali so s sanjami pesnika in s ponosom državnika; s temi sanjami so navduševali svoje legije in slavne vojskovodje. Toda osvajajoč narod mora kultivirati znanost prava. Zakon mora slediti meču. Rim se je seznanil s šegami in navadami podjarmljenih ljudstev in iz te velike mešanice različnih navadnih zakonov je ustvaril najčudovitejši sistem prava, kakršnega še ni poznal svet. Papeštvo je bilo ustanovljeno na tronu Cezarja in z njim je podedovalo nagon za svetovnim cesarstvom. Da se vresničijo te slavne sanje, je bilo potrebno študiranje tedanjih zakonov in tako so rimski cerkveni očetje kmalu postali mojstri rimskega prava. Sprejeli so zakone paganskega Rima za temelj cerkvenemu pravu. Kanonsko pravo in civilno pravo sta poročena in kjerkoli zaide cerkev med barbare, tam istočasno s pokristjanjenjem divjakov ustanovi tudi vlado. Rimski cerkveni očetje so najbolj prebrisaní advokatje in diplomatje, kar jih je rodila krščanska civilizacija. Celih tristo let so odbijali sodišča na Angleškem, ki so hotela uveljaviti zakon za omejitve posestev v rokah samostanskih zavodov.

Rimska cerkev je mogočen psihologičen faktor od začetka svoje zgodovine. Prisvojila in utrdila je v sebi modrost državnikov iz petdesetih generacij, pravi lord Macaulay. Ona ve, kako se je treba prilagoditi okoliščinam in kako porabi zmožnosti posameznikov in različnih človeških značajev. Mladeniča zna navdušiti s fantazijami gloriije in iz veiskega sanjača lahko naredi fanatičnega križarja; armada Lojole je kljubovala vsem nevarnostim na suhem in mokrem, samo da bi pridobila papežu večjo moč. Cerkev zna izrabití ženije od najmanjšega do največjega; prilagodila si je silo in trmo moških in vdanost ter čustvenost žensk. Potom spovednice poslušá glasove milijonov. Pozna njih misel in želje, težave in žaksti, veselje in radost, grehe in zločine ter njih moč in slabost. Pozna njih družabne in domače razmere. Pozna sree kmeta in dušo kralja, skromnost kočé in sijaj palače. Cerkev ve, kako je treba obljubiti plačilo in kako groziti s kaznijo v dosego svojih namenov. Rimska cerkev je zelo krotka s slabotneži in okrutná z močnimi, zlasti kadar vidi, da bo gubila v konfliktu. Bori se s hinavsko bojznijo in s podcenjeno srčnostjo; kjer ne pomaga ukaz ali ostrá beseda, tam nastopi s hlimbo in licemerstvom. Zveste in zaslužne pristaše obdari in obsiplje z najvišjimi častmi, medtem ko plane na nepokorneže z ekskomunikacijo in s sramočenjem. Njeni obredi so očarajoči, njene ceremonije prikupne in njene službe omamljajo možgane priprostih ljudi. Obdarjena s temi čudovitimi darovi, vporabljajoča vsako orožje, apelujoča na sleherni čut človeškega srea, prilagajoča se vsem fazam človeške družbe in temperamentom ter posebnostim vsakega posameznika, prezirajoča vsako nevarnost in pripravljena vsak čas za iz-

dajstvo in rebeljon ter izkoriščujoča največje talente, moške in ženske iz vseh ljudskih slojev — je rimska cerkev preživela fevdalizem, kateri je bil njen naradni zaveznik, živi z moderno demokracijo in kljub temu, da pada njena moč, še vedno kontrolira mišljenje milijonov ljudi. Njena oblast in njene institucije so tajnost njene sile in sredstvo, s katerim vzdržuje svoje gospodstvo.

(Dalje prihodnjič.)

Kjer so socialisti kaj dosegli, so delali. S kričanjem: se ne nadomesti delo.

Pariška konferenca je izdelala nov načrt ustave za Ligo narodov. Kdor prečita ta osnutek, kakor je bil objavljen v dnevnem časopisju, bo lahko razumel, da to nikakor ni tisto, kar bi si mi zamišljali kot Ligo narodov. Prvo, kar se ne vjema z našimi nazori, je omejitev lige na gotove države, ki jo snujejo in ki se vabijo, da ji pristopijo, dočim je precejšnje število drugih držav — vsaj za sedaj — prezrtih. Liga narodov bi mogla biti po navadni logiki le taka zveza, ki bi obsegala vse narode. Zakaj se ni to storilo, nam je pač razumljivo. Večina diplomatov na pariški konferenci se ravna po starem pravilu, da pripadajo pravice zmagovalcu, dočim jih je premagani del izgubil in se mora enostavno pokoriti. Povrh tega dela Rusija državnikom več ali manj preglavic. Gospodom, ki so živeli s carskim sistemom v popolnem sporazumu in niso znali na vse njegove grozote odgovarjati nič drugega, kakor da so notranje zadeve Rusije, ne gre v glavo, da bi mogli po enakem načelu ravnati napram sedanji Rusiji. Nič jih ne skrbi, da so pri tem skrajno nedosledni. Vendar pa so.

Po sedanjem načrtu naj pripadajo liki monarhije z zelo različnimi sistemi. Nihče ne more biti slep za ogromno razliko med Anglijo in Japonsko. Dočim je prva pravzaprav le po imenu monarhija, ker je krona komaj kaj drugega, kakor dekoracija, je Japonska bližja absolutizmu kakor parlamentarizmu, Italija pa stoji nekako na sredi med obema sistema. Tudi republike, na katere reflektira liga, se nikakor ne morejo meriti z enim vatlom. Vendar pa nihče ne vprašuje, kakšne so njih institucije in vse lahko pristopijo ligi. Če bi bila Rusija ostala monarhija, bi lahko stavili, da bi se ji enako godilo. Carizem bi bil njena notranja zadeva in Rusija bi lahko bila v ligi brez obzira na Sibirijo in na vislice, katerih bi se batjuška posluževal za vzdrževanje svojega sistema.

Ni pa le nedosledno, da se dela za sedanji režim v Rusiji izjema, ampak tudi zato je zgrešeno, ker mora vsa liga ostati fragmentarna, če manjka v njej tako velik član, kakor ga reprezentira Rusija. Pri tem nastaja še drugo vprašanje: Kaj, če bi se v kakšni zavezniški državi na popolnoma legalen način vpeljal podoben sistem, kakršen je v Rusiji? Kaj bi mogla liga storiti v takem slučaju?

ADVERTISEMENT

Slov. delavska

podporna zveza

Ustanovljena dne 26.
avgusta 1908.Inkorporirana 22. aprila
1909 v državi Penn.

Sedež: Johnstown, Pa.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: IVAN PROSTOR, 6120 St. Clair Ave., Cleveland,
Ohio.Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 2, Box 113, West
Newton, Pa.

Glavni tajnik: BLAS NOVAK, 634 Main St., Johnstown, Pa.

1. Pom. tajnik: FRANK PAVLOVIČ, 634 Main St., John-
stown, Pa.2. Pom. taj. ANDREJ VIDRICH, R. F. D. box 4, Johnstown,
Pa.

Blagajnik: JOSIP ŽELE, 6502 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Pom. Blagajnik: ANTON HOČEVAR, R. F. D. 2, Box 27,
Bridgeport, O.

NADZORNI ODBOR:

Predsednik nadzor. odbora: JOSIP PERNEL, Box 95,
Willock, Pa.1. nadzornik: NIKOLAJ POVŠE, 1128 Fabyan St., City
View, N. S. Pittsburgh, Pa.

2. nadzornik: IVAN GROŠELJ, 885 137th St., Cleveland, O.

POROTNI ODBOR:

Predsednik porot. odbora: MARTIN OBERŽAN, Box 72,
East Mineral, Kans.

1. porotnik: FRANC TEROPČIČ, R. 1, Banonza, Ark.

2. porotnik: JOSIP GOLOB, 1916 S. 14th St., Springfield, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. JOSIP V. GRAHEK, 843 E. Ohio St., Pittsburgh, Pa.

Glavni urad: 634 Main St., Johnstown, Pa.

URADNO GLASILO: PROLETAREC.

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Cenjena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno pro-
šeni pošiljati vse dopise naravnost na glavnega tajnika in
nikogar drugega. Denar naj se pošlje edino potom Poštних,
Expressnih, ali Bančnih denarnih nakaznic, nikakor pa ne po-
tem privatnih čekov. Nakaznice naj se naslavljajo: Blaž
Novak, Title Trust and Guarantee Co. in tako naslovljene
pošiljajo z mesečnim poročilom na naslov gl. tajnika.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih
glavnega tajnika kake pomanjkljivosti, naj to nemudoma
zaznajo uradu glavnega tajnika, da se v prihodnje popravi.

NEKOLIKO O SPORU V SDPZ.

Spregovoriti hočem nekoliko besed o današnji
napetosti med delom članstva te organizacije in glav-
nim odborom z namenom koristiti naši zvezi.

Kakor je članstvu znano, sem bil meseca sep-
tembra 1916 izvoljen v glavni nadzorni odbor na V.
redni konvenciji društev Svete Barbare v Forest
Cityju, Pa. Konvencija se je med drugim tudi iz-
rekla za združenje s SDPZ. Glavna odbora sta de-
lovala za ta cilj toliko časa, da se je združenje izvr-
šilo sistematično na strogo demokratični podlagi.
Leto po tem p. aso bili odborniki obeh glavnih od-
borov dani na splošno glasovanje za izvolitev skup-
nega glavnega odbora. Ob tej priliki sem bil zopet
izvoljen, za kar izrekam članstvu zahvalo za za-
upanje. Da ne bo morebitnih domnevanj, da sem se

vsilil na ta "stolček", moram pojasniti, da sem bil
za časa splošnega glasovanja na bolniški postelji.
Huda bolezen me je mučila šest mesecev, vsled tega
se nisem mogel udeležiti seje skupnega glavnega od-
bora meseca januarja 1918. Udeležil pa sem se red-
nih polletnih sej glavnega odbora julija in letos me-
seca januarja. Ni mi pa ničesar znanega o kakih se-
stankih odbora, o katerih vedo nekateri toliko pove-
dati. Žal, da mi ne vemo ničesar o tem.

Sporočiti moram, da smo našli knjige glavnega
tajnika in blagajnika pri zadnjem pregledovanju v
popolnem redu. Dohodki in stroški so pravilno iz-
kazani.

Glasovnice zadnjega splošnega glasovanja v po-
gledu glasila naše zveze so bile predložene nadzorne-
mu odboru, ki je izrekel to glasovanje za neveljavno
iz sledečih razlogov:

1. Niti ena tretjina članstva se ni udeležila
glasovanja.

2. Večina glasovnic ni bila pravilno izpolnjena.

"Glas Naroda" je dobil sicer večino oddanih
glasov, kakor je bilo že poročano, toda vprašanje je
sedaj, kako mnenje zavzema tistih šest tisoč članov,
ki se je vzdržalo glasovanja. Izgleda, da se niso bri-
gali dosti, kateri list naj bo glasilo te organizacije.
To je tisti naš narodni greh, ki tepe naše organiza-
cije. Članstvo zanemarja udeleževanje sej in splo-
šna glasovanja, kar je za vsako organizacijo abso-
lutno potrebno, če hoče napredovati. Afera, kakr-
šno imamo na dnevnem redu sedaj, bi odpadla, če bi
članstvo izrekalo svoje mnenje takrat, akdar je čas
za to.

Po mojem mnenju je največ krivde za nesoglasja
v naši organizaciji pri gospodi okoli "Glas Naroda"
vsled njegovih neosnovanih napadov na glavni od-
bor. Morda bi bili glavni odbor in omenjeni list v
bolj prijateljskih stikih, če bi se hotel odbor in član-
stvo te organizacije obračati po vetru, kakor bi že
prijalo nekaterim, ki jim je tako obračanje nekak-
šen "šport". Danes bodimo republikanci, jutri de-
mokratje, potem klerikaleci in tako naprej. Ker se
pa gl. odbor SDPZ. ni hotel obračati kakor kakšno
vreteno, po vetru, je pričelo deževati napadov, očit-
tanj in sumničenj; ko pa se je vprašalo za dokaze,
jih ni bilo od nikoder in z odgovorom so molčali, ali
pa so prinesli nove napade. Pridobili so društva in
posameznike, ki so z njimi menda enakih nazorov, pa
so udrihali in se pri tem veselili, češ: "Ali smo jih
zopet." Pošten boj pa pomenja javne obdolžitve
tudi dokazati. Kdor se ne drži te poti, nima drugega
namena, kakor svojim sovražnikom krasti dobro ime
in jim vzeti zaupanje pri ljudstvu. SDPZ. ima pra-
vila, kakor vsaka druga organizacija. Če so glavni
odborniki diktatorji, goljufi, tatovi, izkoriščevalci,
"blufarji" itd., tedaj jim dokažite to in pometite z
njimi, kar bo v korist te organizacije in njene bla-
gajne. Če ni podlage za take psovke, to se pravi, da
se ne more priti na dan s dokazi, ker jih ni, se rad
uresniči pregovor: "Kdor drugim jamo koplje, sam
vanjo pade."

Iz raznih dopisov nekaterih društev izprevidim,
da zahtevajo nazaj "Glas Naroda" za svoje glasilo.

Kar se mene tiče, nimam ničesar proti temu, ako to zahteva večina članstva. Prepričan pa sem, da se bo na prihodnji glavni seji mnogo spremenilo v glavnem odboru. Moja želja je, naj članstvo opusti škodljivo blatenje, kar se mu pa pri organizaciji ne dozdeva prav, naj skuša popraviti v smislu pravil potom iniciative in referenduma. Ako boste vpoštevali to taktiko, sem prepričan, da se ne bo nikomur krutila pravica.

Pozdrav članstvu SDPZ.

John Grošel, III. gl. nadzornik SDPZ.

Iz urada vrhovnega zdravnika S. D. P. Z.

Člani in članice te organizacije, ki hočejo biti deležni bolniške podpore ali kake druge odškodnine, morajo imeti vse za to namenjene listine podpisane od zdravnikov, ki imajo licenco od države, v kateri izvršujejo zdravilstvo. Samo taki zdravniki so priznani, nikakor pa ne kaki mazači, ki izvršujejo svojo obrt protizakonito. Ako se hočete izogniti vsem neprilikam pri dobivanju bolniške podpore in odškodnin, vpošteвайте to naznanilo.

Dr. J. V. Grahek, vrhovni zdravnik SDPZ.

Iz urada društva šte. 121, SDPZ., Little Falls, N. Y. — V pojasnilo in na znanje nekaterim članom tega društva naj služijo sledeče vrstice: Pretekli mesec je minilo tri leta, od kar sem kot društveni podtajnik prevzel tajniški posel. Knjige in ostale društvene rekorde sem držal v redu, kar dokazujejo potrdila in podpisi pregledovalcev knjig; članom društva so vedno dostopni v pregled.

Deloval sem vedno v prid društva in zveze. Kljub temu se članstvo zelo malo zanima za napredek društva; ne udeležuje se sej, plačuje neredno asessmente in ne kaže nobenega pravega zanimanja za dobrobit društva. Če je članstvo mogoče mnenja, da sem jaz vzrok nepovoljnemu napredku, ga prosim, da to pove na seji, če pa misli, da je glavni urad, naj se pa zadeva uredi na en ali drug način.

Zelo lepo bi bilo, če bi se združile vse slovenske podporne organizacije. Toda kaj hočemo, ko moramo opazovati, kako vsaka napredna ideja hitro uvene. Kljub temu: naša naloga naj bo nadaljevati z delom za združenje. Prepričan sem, da nam bo potem napredek in eksistenca združene organizacije zagotovljena.

Na vprašanja radi suspenzij opozarjam članstvo na pravila stran 66, točka 2, kjer se glasi, da društvo lahko suspendira člana(ico), ako ne plača mesečnega asessmenta, društvena pravila pa določajo, da se iz društvene blaagjne ne zalaga asessment, ako prizadeti član(ica) ne naznani in pojasniti stvari v teku 15 dni. To so vzroki suspenzij in mislim, da smo ravnali v smislu pravil.

Tiste, ki dolgujejo svoje prispevke društvu, opozarjam, naj jih poravnajo do prihodnje seje. Članstvo pa prosim, da se polnoštevilno udeleži prihodnje seje. — Z bratskim pozdravom,

Frank Malavasich, tajnik.

SPREJETI PRI DRUSTVIH S. D. P. Z. V MESECU MARCU, 1919.

- Stev. 1. Zopet sprejet: Tomaž Blažona, 5718; suspendirani: August Pleskovič, 11272; Jakob Bregar, 2564; Nikola Burneff, 4545; Martin Crnetič, 3641; Frank Hočover, 710; Ludvik Mohar, 5722; Frank Prumk, 4243; Mihael Kovanšek, 35. Crtan: Ivan Vrtačnik, 5869.
- Stev. 2. Zopet sprejeti: Andrej Mlakar, 8579; Matija Noršek, 8575; Alojzija Novšak, 8552. Suspendirani: Frank Starič, 8578; Jožef Tomažin, 3955; Frank Turk, 63. Crtani: Jožef Kosmatin, 1439; Jožef Gabrovšek, 8563; Ivana Gabrovšek, 8557; Tomaž Hače, 8562; Anton Fortuna, 860.
- Stev. 3. Prestopil: Mihael Gasar, 4774; k dr. šte. 1.
- Stev. 5. Suspendirani: Peter Mlakar, 4863; Mihael Vojta, 844; Ignac Golob, 5984. Crtana: Frank Oblak, 4084.
- Stev. 7. Zopet sprejeta: Martin Bratkovič, 697; Jožef Jaklič, 186. Suspendirani: Jožef Pivnik, 278; Pavel Pušlar, 7644; Frank Sobasii, 462; Ivan Zupančič, 7617; Frank Zupančič, 7634. Crtan: Anton Božič, 4101.
- Stev. 9. Novo pristopil: Mihael Markovič, 11368.
- Stev. 10. Suspendirani: Berta Katerinčič, 5365. Odstopila: Lenart Urnik, 1637; Rozalija Urnik, 4112.
- Stev. 12. Suspendirani: Barbara Blaskovič, 6257; Frank Romus, 1048; Mihael Blaskovič, 5046; Mihael Kaniehl, 1098.
- Stev. 13. Novo pristopila: Barbara Schilling, 11356. Suspendiran: Alojzij Trbižan, 8412. Crtan: Jožef Pfeifer, 9743.
- Stev. 14. Novo pristopili: Jožef Kovač, 11357. Zopet sprejet: Anton Forhaš, 6066. Suspendirani: Marka Račan, 6018; Ivan Marinčič, 6282; Mihael Račan, 4739; Matija Marinčič, 5569; Matija Gohinčič, 6099. Crtani: Mate Sabolt, 5383; Stefan Sabol, 5384; Jakob Skerjanc, 6399; Ilj Jerbič, 11157.
- Stev. 15. Suspendirani: Ivan Perne, 5663; Gregor Hrvatin, 1908. Jožef Kruščav, 5693; Jožef Kruščav, (mlajši) 6069; Frank Valečič, 9493; Mihael Valenčič, 9489; Jakob Kancelija, 5736.
- Stev. 16. Suspendirana: Frank Zajec, 5250; Anton Zajec, 6130.
- Stev. 20. Zopet sprejet: Valentin Jahn, 10243. Suspendirana: Rudolf Jeglič, 4395; Robert Holfried, 577. Crtani: Frank Marec, 10253.
- Stev. 21. Zopet sprejet: Karol Taufar, 1186. Crtana: Stefan Fiket, 5883; Andrej Burkele, 9845.
- Stev. 22. Zopet sprejeti: Alojzij Zakelj, 3869; Mihael, 5003; Rudolf Trdin 9162; Rozalija Martinčič, 9187; Jožef Remic, 9152; Jožef Ortalič, 9195. Suspendirani: Jožef Barborich, 9171; Ivan Barborič, 572; Fr. Penco, 569; Jožef Sleva, 6328; Anton Šček, 9197; Frank Urnak, 568; Vincenc Mertič, 9960; Dorta Mertič, 9962; Marija Horvat, 9184; Frank Komotar, 9150. Crtan: Martia Sever, 9198.
- Stev. 23. Zopet sprejet: Boštjan Mišič, 4593. Suspendirani: Vilijam Maroška, 3978; Frank Sajan, 7786; Ogriclj Jerman, 7779. Umrl: Ivan Tomazin, 987.
- Stev. 24. Zopet sprejet: Angelo Comgnar, 9674. Suspendiran: Jurij Sujčca, 11126. Crtana: Anton Sustar, 9688; Stefan Pasipaj, 10886.
- Stev. 25. Suspendirana: Frank Cukale, 10363; Valentin Bejlih, 10390; Frank Putž, 10407. Prestopila: Alojzij Jeraša, 10330; Ivan Jeraša, 10336; k dr. šte. 77.
- Stev. 26. Suspendiran: Ivan Basara, 2993.
- Stev. 27. Suspendiran: Anton Kruh, 4746.
- Stev. 29. Suspendiran: Alojzij Volk, 825.
- Stev. 30. Suspendirana: Frank Parkelj, 10492; Terezija Parkelj, 10504.
- Stev. 33. Suspendirana: Frank Osepek, 1040; Ana Cirar, 9599. Crtan Cirar, 3505.
- Stev. 35. Suspendiran: Regina Kus, 3108. Umrl: Frank Petrič, 8317.
- Stev. 36. Suspendiran: Juraj Buckovic, 6132. Prestopil: August Landsman, 11153; k dr. šte. 81.
- Stev. 37. Suspendirana: Matevž Zakrajšek, 10224; Anton Srebotnjak, 4352. Crtani: Frank Hribar, 4822; Anton Vavpotič, 4132; Martin Podnar, 3253.
- Stev. 38. Novo pristopili: Stefan Krzeminski, 11358. Zopet sprejeti: Adolf Namulek, 11154; Ivan Struole, 1329; Jožef Turkalj, 8633; Jožef Verbanič, 6111; Ivan Šlupek, 5425. Suspendirani: Tomaž Rebic, 5432; Frank Remas, 6143; Stefan Stucin, 860; Jožef Smith, 11316. Crtani: Pavel Matušek, 4594; Cecilija Matušek, 5641.
- Stev. 40. Zopet sprejet: Frank Florijan, 6199.

- *Stev. 41. Zopet sprejeti: Tadije Badavinac, 11167; Ivan Rangus, 2844; Marija Rangus, 3496; Marija Papež, 3499; Anton Tomažin, 9122; Mirko Serozin, 5651; Marija Pohar, 2077. Suspendirani: Mihael Skarel, 9061; Mihael Vičič, 9062; Ivan Mencin, 1754; Mihael Hribar, 9076; Ignac Pervonija, 9078; Krist Mestnik, 9083; Ivan Boravčar, 9121; Anton Bohojane, 9106; Neža Perko, 2376; Marija Jernejčič, 2434; Rotija Vodnik, 3032; Antonija Legan, 4756; Ivan Oblak, 4053; Anton Udovč, 1459.
- Stev. 42. Zopet sprejet in pasivnosti: Frank Jerac, 4935. Suspendiran: 9682. Odstopil: Mihael Sotošek, 9161.
- Stev. 43. Zopet sprejet: Adam Dorš, 4953. Črtana: Frank Amrič, 5671; Frank Voldranec, 9811.
- Stev. 44. Suspendirani: Tomaž Jurkovič, 1574; Marija Jurkovič, 2710; Ivan Oteničar, 9763; Ivan Rock, 9762; Jožef Tomc, 3414; Karol Smith, 9780 Frank Sopčič, 9801; Mikada Dragovič, 9804; Ivan Zallar, 11170; Alojzij Jančič, 4022.
- Stev. 46. Črtan: Martin Matik, 1591.
- Stev. 47. Zopet sprejeta: Mihael Burinski, 9137; Julija Burinski, 9136. Črtan: Ivan Razvoza, 5139. Prestopil: Anton Ortes, 6263; k dr. šte. 56.
- Stev. 50. Zopet sprejet: Vincenc Čeč, 4167. Suspendirana: Alojzij Korošec, 6113; Jožef Smarda, 9252; Peter Benda, 9249; Jožef Lipoglav, 9289. Črtani: Leo Volk, 9217; Gregor Vrhovec, 9248; Frank Volk, 9281; Ivan Gorenc, 9288; Karol Span, 9325. Umrli: Ivan Kogovšek, 9229. Prestopili: Karol Pance, 9697; Marija Pance, 9709; k društvu št. 92. Jožef Petčnik, 2090; k društvu št. 20.
- Stev. 51. Zopet sprejeti: Jožef Papič, 2145; Alojzij Turk, 3249; Anton Založnik, 4400; Ivan Bolka, 5167; Ana Volk, 5377; Frank Klemenčič, 8962; Leo Simončič, 8995; Ivan Eržen, 9011; Frank Gabrčna, 10326. Suspendirani: Anton Seme, 1885; Frank Strekovec, 2327; Jakob Pivk, 4387; Anton Kolenc, 2853; Matija Zakrajšek, 9088; Ivan Pušnik, 4396; Alojzij Hovart, 10325; Alojzij Stajelj, 9937; Matija Jerele, 6285; Frank Gorisček, 5251. Odstopil: J. F. Kern, 4259. Črtani: Mihael Horvat, 3915; Mihael Vuksinič, 4787; Avgust Komar, 9037; Jakob Spilar, 9046; Jožef Marinčič, 1419.
- Stev. 56. Zopet sprejeti: Ludvik Butara, 10629; Jožef Ovetkovič, 5044; Frank Kotar, 10708; Jožef Kolar, 10711. Suspendirani: Terezija Voglar, 6280; Alojzij Likovšek, 3283; Frank Sodec, 3784; Jožef Zamoda, 4286. Črtana: Ivan Gorše, 7282; Andrej Černe, 10628. Umrli: Andrej Činigani, 10628.
- Stev. 58. Zopet sprejet: Gregor Zolgar, 2655. Suspendiran: Anton Kune, 3135. Umrli: Ivan Kržišnik, 5269.
- Stev. 59. Zopet sprejeti: Gabriel Kapjan, 3706; Mato Turk, 6418; Frank Kopjan, 3892. Suspendirani Frank Kobal, 9611; Gabriel Vlahinja, 3817; Matija Topolka, 3023; Martin Koščak, 2736; Frank Hraškovec, 6369. Črtani: Ivan Zdolšek, 4125; Alojzij Saver, 2729; Fabjan Beček, 2732.
- Stev. 60. Zopet sprejet: Frank Bogataj, 4094. Suspendirani: Jožef Turk, 8787; Leo Turk, 8775; Ivan Luževac, 8698. Črtani: Ivan Rihtar, 8700; Avgust Skolj, 8718; Ivan Markus, 8750.
- Stev. 61. Suspendirani: Stojan Bodlovič, 4764; Stanislav Bodlovič, 6063; Jurij Stanovič, 11225.
- Stev. 62. Zopet sprejete: Ana Prmozar, 3967; Jožefa Jeglič, 11121; Jožefa Turk, 2801; Ana Ferencak, 3907; Angela Pucelj, 5196; Frančiška Unetič, 4653; M. Bačnik, 3115; M. Urbas, 2797; Rozalija Skrjans, 6345; Ana Mišmaš, 6260. Suspendirane: Ivana Skufca, 4781; Angela Zagar, 3207; Marija Siler, 3198; Frank Travnikar, 4642; M. Kavšek, 3013; A. Zakrajšek, 3015; Josipina Kukec, 4887 M. Starec, 4816; Ivana Klaus, 4940; R. Vidčergat, 5945; Jožef Jereb, 5698.
- Stev. 64. Suspendirani: Ivan Škerbiš, 4950; Jera Herga, 4335; Ivan Vodovnik, 11244; Matija Stirich, 5451; Gregor Grabnar, 5996; Matija Matko, 5997.
- Stev. 65. Suspendiran: Stefan Flere, 5894. Črtan: Stefan Benedikt, 5428. Prestopil: Ivan Sluga, 9641; k društvu št. 82.
- Stev. 66. Suspendirana: Frank Kosmač, 10465; Jožef Očkl, 10413. Črtan: Ivan Eisman, 6920.
- Stev. 67. Suspendiran: Petar Vranešič, 4869. Črtana: Juro Mihaljevič, 5201; Marija Mihaljevič, 5326.
- Stev. 68. Novo pristopil: Jožef Zorman, 11370. Zopet sprejeti: Ignac Makus, 9652; Elis Makus, 9661; Anton Bogina, 9660; Leo Rozman, 4210.
- Stev. 69. Zopet sprejet: Jožef Skok, 8003. Suspendiran: Jakob Štajer, 8011.
- Stev. 70. Novo sprejet: Jovo Milič, 11359. Zopet sprejet: Ilija Granič, 5125.
- Stev. 71. Suspendiran: Rudolf Strule, 5484. Črtana: Anton Kliček, 3605; Ivan Glasič, 5081.
- Stev. 74. Prestopil: Ignac Korenc, 5528; k dr. šte. 51.
- Stev. 78. Suspendiran: Anton Zorc, 6332.
- Stev. 82. Suspendiran: Frank Čej, 9698. Črtana: Stefan Brezovar, 11017; Anton Cufar, 11019.
- Stev. 85. Prestopil: Jurij Drosk, 5932; k društvu 109.
- Stev. 86. Zopet sprejeti: Leo Jereb, 9627; Jožef Zabjek, 5939; Anton Kravanja, 6270.
- Stev. 89. Suspendirani: Frančiška Ogrine, 6223; Alojzij Ogrine, 5977; Ivan Božič, 2986.
- Stev. 91. Prestopili: Ana Okoren, 10928; Ivan Okoren, 10929; k društvu št. 56.
- Stev. 92. Zopet sprejet: Rudolf Prosine, 9715. Suspendirani: Rozalija Kranjc, 2906; Margareta Simončič, 9711; Konrad Konec, 11010; Peter Brezeln, 9714; Ivan Simončič, 9728.
- Stev. 95. Novo pristopila: Jožef Tomšič, 11361; Gregor Koplek, 11362. Zopet sprejet: Mihael Perkovič, 9918.
- Stev. 96. Suspendiran: Frank Zabukovica, 6447. Črtana: Mirko Fluks, 9938; Gabriel Propet, 6446.
- Stev. 97. Suspendirani: Viljem Hudik, 9945; Marija Kallec, 9955; Rudolf Pavlič, 9940; Klara Hudik, 11112; Jožef Knapič, 9950.
- Stev. 99. Suspendiran: Frank Sedničnik, 5780.
- Stev. 100. Novo pristopil: Jožef Uršič, 11352; (iz otroškega oddelka); Ivan Kolar, 11351. Zopet sprejeta: Ivan Žgave, 6533; M. Markovič, 6530. Suspendirana: Jurij Mull, 6589; Mihael Hauptman, 6509. Črtan: Ivan Grosel, 6615.
- Stev. 101. Suspendirani: Ivan Kovačič, 8868; Jakob Trojar, 8870. Črtani: Frank Kastelec, 1070; Marija Jankovič, 8872; Martin Jankovič, 6441.
- Stev. 103. Suspendirana: Frančiška Smith, 10004.
- Stev. 106. Novo pristopil: Franc Kosmač, 11364.
- Stev. 107. Suspendirani: Ivan Kosič, 8389; Anton Velikana, 8525; Ferdinand Pikelj, 8500.
- Stev. 109. Suspendirani: Jožef Terpin, 7509; Marija Terpin, 7505; Jožef Močnik, 7468.
- Stev. 112. Novo pristopila: Anton Zrimec, 11365; Miroslav Horvatin, 11366. Zopet sprejeti: Anton Vidmar, 10181; Klopčič, 10214. Suspendirani: Jožef Kerzmane, 10180; Frank Mibulič, 10206; Mihael Klopčič, 10204; Marija Anton Tischler, 10213; Frank Sever, 10225; Marija Tischler, 10218.
- Stev. 114. Suspendiran: Jožef Aabel, 7523.
- Stev. 116. Zopet sprejeti: Gregor Ostaneč, 7541; Angela Gabrai, 7596; Ivan Shragl, 7609. Suspendirana: Lovrene Brsjani, 7577; Ivan Robanij, 9751.
- Stev. 117. Zopet sprejeti: Mihael Turk, 7085; Jernej Kanj, 6102; Anton Jane, 7122; Marija Jane, 7216; Mihael Zorc, 7140; Vincenc Dernač, 7142; Emil Snajder, 7300; Frank Bebernik, 7213; Karol Dimadiš, 7230. Suspendirani: Angelo Marosini, 7082; Ivan Brus, 1098; Stefan Gross, 7117; Garfield Corosken, 7261; Jakob Malovrh, 7288; Mihael Gačko, 1897; Karol Tomala, 7091; Rudolf Črne, 7165; Ana Smith, 7288; Frank Obere, 7290; Anton Homer, 7502; Jožef Turk, 1298. Črtani: Frančiška Bergant, 10082; Fred. Hachen, 7144; Frank Frank, 7260; Ivana Frank, 7223.
- Stev. 121. Zopet sprejet: Ivan Grdin, 8931. Suspendirani: Frank Menard, 8925; Frank Albrecht, 9489; Jožef Mrzlikar, 9489; Lovrene Slabe, 8949; Blas Jastrenski, 8922; Blas Jastrenski (mlajši), 8952; Anton Volk, 8943.
- Stev. 122. Prestopil: Frank Perpar, 9586; k društvu št. 116.
- Stev. 123. Suspendirani: Frank Prezel, 7747; Frančiška Prezel, 7756; Vincenc Pikel, 10723. Umrli: Matija J. Marinac, 7734.
- Stev. 124. Jakob Tomšič, 6428; Frank Tomšič, 9488; Ivan Čekada 9492.
- Stev. 126. Zopet sprejeti: Ivan Babič, 6793; Ignac Medved, 6839; Jožefa Medved, 6826; Ana Blatnik, 6921; Frank Koželj, 6843; Frančiška Koželj, 6855; Leo Jeras, 6888; Alojzij Kočjaš, 6920; Frank Seničar, 6953; Frank Haini, 7991. Suspendirani: Alojzij Kozlevčar, 6806; Anton Urankar, 6819; Frank Kral, 6877; Justina Volk, 6858; Matija Lándič, 6875; Jožef Šter, 6787; Frank Valenčič, 6798; Ivan Glavan, 6813; Neža Palčič, 6861; Ivan Segat, 3059. Črtan: Frank Bolš, 6849.
- Stev. 127. Suspendiran: Jožef Verhovšek, 8354.
- Stev. 128. Zopet sprejet: Frank Bajar, 10809.
- Stev. 130. Suspendirana: Frank Košak, 6969; Jožef Vode, 7045.

Štev. 131. Suspendirani: Frank Ravnik, 7850; Tomaž Murat, 7880; Anton Mesich, 7884. Črtan: Ivan Gazvoda, 7888.

Štev. 133. Zopet sprejeta: Marija Spajčar, 9443. Odstopil: Jožef Ponikvar, 9415.

Štev. 142. Odstopila: Frank Mlakar, 8116; Matilda Sluga, 8080.

Štev. 143. Zopet sprejet iz pasivnosti: Frank Dimec, 8132. Suspendiran: Stefan Bohan, 8159.

Štev. 144. Zopet sprejet: Luka Zavbi, 10314. Suspendirana: Frančiška Vales, 10327. Črtani: Kerol Zadnik, 10304; Gliso Vučetič, 11191; Martin Remenarich, 11093; Alojzij Mejak, 10319; Anton Dovjan, 10317.

Štev. 145. Zopet sprejeti: Anton Blatnik, 7404; Filip Možina, 7367; Frank Brezovar, 7358; Ivan Lešnik, 5999. Suspendirani: Alojzij Span, 7329; Alojzij Urbančič, 7422; Ivan Muha, 7342; Anton Batista, 7403; Ivan Urh, 7363; Srdoš Boža, 7364; Jakob Zabukovic, 7374; Jožef Eržen, 7383.

Štev. 146. Suspendirana: Frank Zugarek, 10931; Slavko Pospis, 10956.

Štev. 147. Umrli: Alojzij Zore, 10965.

Štev. 150. Zopet sprejeti: Marija Sabic, 11100; Anton Stegel, 11101. Suspendirani: Ivan Pirtatnik, 8769; Matija Bažnat, 11102; Sem Djimič, 11265. Prestopili: Fr. Trušnovce, 10655; Matevž Šlabič, 8724; Frank Treven, 3791; Pavel Maure, 7693; Frančiška Trušnovce, 10684; vsi k društvu št. 44.

Štev. 152. Zopet sprejet: Anton Crkvenčič, 11075. Črtan: Frank Kovač, 11073.

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

Dopisniku iz Skidmore, Kansas. — Uredništvo mora vedeti ime dopisnika, predno bo poslano razpravo priobčilo. Pošljite nam vaše ime in naslov, pa bomo priobčili. S tem seveda ni rečeno, da se mora dopisnik podpisati tudi v listu, ako tega ne želi.

Društvu št. 116, SDPZ. — Protesta, ki ste ga poslali svoječasno, nimamo. Pošljite zahtevo glavne mu uradu, ki ima dotični protest.

Dopisnikom SDPZ. priporočamo, naj se izogibajo osebnostim in malenkostnim napadom, ki niso niti v čast listu in v škodo organizaciji. "Proletarec" ni list za brezpomembno polemiko, pač pa je namenjen izobrazbi našega delavstva. Vsa naznanila in stvarne diskuzije ter kritike dopisnikov, oziroma članov SDPZ. bomo priobčili. Ne more se pa zahtevati od nas priobčevati osebne napade, ki jim je glavni namen maščevanje nad neljubimi osebami.

NAROČNIKOM KOLEDARJA.

Zadnje čase smo prejeli veliko pisem, v katerih se naročniki pritožujejo, da še niso prejeli koledarjev. Ker ne moremo sproti odgovarjati na vsa pisma, naznanjamo sledeče: Kjigoveznica Holan Bros. je dala izjavo, da so bila ta teden razposlana zadnja naročila koledarjev. S pošiljatkami imajo mnogo sitnosti, ker jih po zatrdilu knjigoveznice zadržujejo uslužbeneci ekspresnih družb po več dni. Vsakdo, ki koledarjev ne bo prejel do 7. maja, naj piše na naslov knjigoveznice Holan Bros. (naslov boste našli v oglasu v Proletarcu) in upravnistvu. To velja le za večja naročila koledarjev. Pišete lahko tudi samo upravnistvu. Vsa naročila do pet koledarjev so bila poslana že pred več tedni. Kdor teh koledarjev ni prejel, naj to sporoči upravnistvu. Pojasni naj, kdaj jih je naročil, koliko je poslal in če mogoče, štev. potrdila.

NAROČNIKOM.

Kadar se preselite, naznanite nam vselej poleg novega tudi vaš prejšnji naslov.

Vse stvari, ki se tičejo poslovanja lista, kot naročnine, naročila knjig in koledarjev, oglase itd., pošiljajte na naslov:

PROLETAREC, 3639 W. 26th ST. CHICAGO, ILL.

Ako imate kake pritožbe glede nerednega poslovanja ali drugih uzrokov, ki so v zvezi s tem listom, jih pošiljajte nadzornemu odboru J. D. T. D. na naslov:

Philip Godina, 2814 So. Karlov Ave., Chicago, Ill.

ZA IZOBRAZBO

Razširite svoje znanje! Poučite se o socialistnih vprašanjih. Razvedrite si duha! "Proletarec" ima v zalogi sledeče knjige in brošure:

Upton Sinclair (poslov. J. Zavertnik in I. Kaker): Džungel. Povest iz čikaških klavnice (trdo vezana).....	\$1.50
Ethbin Kristan: "V novo deželo"	30
"Proletariat"	10
"Kdo uničuje proizvodnjo v malem"	16
Socialistična knjižnica (dva zvezka) in "Naša bogastva"	10
"Kapitalistični razred"	15
"Katoliška cerkev in socializem"	20
"Zadružna prodajalna ali konsum"	65
"O konsumnih društvih"	10
Enrico Ferri: "Socializem in moderna veda".....	50
"Socializem"	10
"Spoved papeža Aleksandra"	10
Upton Sinclair: "The Profits of Religion" (v angleščini)	60
Majska izdaja 1918.	10
"Ameriški družinski koledar" letniški: 1916-17-18, vsaki	50
"Ameriški družinski koledar" za leto 1919.	50

Poština je že všteta v teh cenah. Pošljite naročila še danes na:

PROLETAREC,

3639 West 26th Street

Chicago, Ill

NAPRAVITE VAŠO PIVO DOMA ZA 22c GALON.

To ni mehko pivo ali near beer, temveč pravo močno okusno in penasto pivo. Mi vam preskrbimo ekstrakt hmelja in malta "Victoria", s katerega si potem izdelate po našem navodilu izvrstno pivo. Cena ekstrakta za 14 galonov Lager pive je \$3.00 za Porter pivo \$1.00 več. Delati pivo doma in pošiljanje ekstrakta je dovoljeno. Pošljite denar in mi vam pošljemo pošline prosto blago.

Victoria Supply Co., 656 Morton Bldg. New York

Victoria Supply Co.,

656 Morton Bldg, New York, N. Y.

(Advertis.)